

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Sequitur regimen accusatiui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

pigi tecum. i. pactus sum. Sueto. in Cæsare. E petitoribus nō alios ad
 iuuare, aut ad honorē pati peruenire q̄ qui sibi pepigissent. ppugna
 tuos absentia suā. libidē. Cum aduersarijs autē pegigit. Pacitor, &
 pepigi rem decem philippeis. Præcedo te, tu præis isti. Luca. li. iij.
 Letū præcedere natū. Sueto. in Clau. Populo præiret. Præcedo etiam
 cum datiuo legitur. Plau. in Asi. ut uestre fortunę meis præcedūt līs
 bane longe. Precor tibi. i. ad damnū tuū uel utilitatē, sicut peto tibi
 bi, est enim datiuus generalis. precor te. i. rogo te. Præstolor tibi. i.
 præsto sum. Cice. li. i. in uetū. Qui tibi ad forū Aureliū præstolaren
 tur. præstolor te. i. expecto. Teren. in Eunu. Quem præstolare Par
 meno. Prospicio tibi. i. prouideo. prospicio te. i. procul uideo, ut
 Aeneas ceruos prospicit errantes. Prohibeo te domo, uel phibeo
 tibi domū. Plau. in Milite. Hęc atq; huius similia alia damna mul
 ta mulierū me uxore prohibēt. Prohibeo ne inceptes. Inhibeo ne p̄
 ficias, quod an uerū sit, uide Vallā. Propinquo scopulis. i. propin
 quus sio uel sum. Virg. iamq; propinquabā portis. hūc neutrum est
 Aliquādo etiā actiuū. Virg. lib. x. Tu rite propinques augurū. Sil
 lius li. ij. Mortem licet arma propinquēt. Dicimus autē propinquo
 urbi, & ad urbem, ut probat Mancinel. Respōdeo tibi, & ad te his
 & ad hęc, absolutū significat satisfacere. Cice. ad Atti. Tamē fit ut se
 pe ij qui debeant, non respondeant ad tēpus. Cum datiuo significat
 etiā conuenire. Virg. dictis respōdent cætera matris. Recedo tibi
 & a te. Recipio tibi. i. promitto, ut redde quæ corā mihi recepisti.
 loquitur sic frequēter Philel. recipio te notū est. Satisfacio tibi de
 bitum & debito. Laci. Cato in re rusti. Quin pecuniā satisfecerit, sa
 tiffacio de Cæsare. i. pro cæsaris debito. Sene. Lachrymas sollicita ma
 ter abstergit, cui de pedagogo satisfactū est. Soluo & exoluo tibi
 id est do quod debui. soluo te. i. libero e uinculis, ubi te posui actū
 intellexi semp, nisi prepositio aliud manifestauerit. Tempero mi
 hi, id est conraho, ac cohibeo me ne quid indecens agā, & abstineo.
 Plī. lib. viij. episto. Temperare mihi non possum. Plau. in Rud. Lin
 guę tempera, Tempero æquor, id est trāquillū reddo, legitur apud
 Virg. qui ait. Ille regit dictis animos ac temperat iras. Tempero sty
 lum, uinū &c. id est suo ordine administro. Idem. Quis talia fando,
 Temperet a lachrymis, id est abstineat ne lachrymetur &c. Plurima
 obiter in alijs regiminibus dicta sunt, & multa forsitan obiter post
 hac dicentur. Nunc tantū de datiuū regimine dixisse sufficiat.

Sequitur regimen accusatiui.

P ij

REGVLA. I.

te volunt quartum uerba infinita suorū
 Post casum, tñ ante supina, gerūdīa nullum
 Optabūt casum, sed post sua uerba sequētur
 Præterq̄ quod in u. finit. mobile quod uult
 Ante sibi nomen post casum non regit vllum,
 Post etiam sequitur sua participans bene uerba,
 Nam regimen fit idem si significatio par sit.

Regula de accusatiui regimine obiter positas nō repetā, de synecdoche, pœnitet, tædet &c. Erit igit̄ regula prima hæc. Omne uerbū personale infinitiui modi, potest regere añ se accusatiuū, & post se casum sui uerbi indicatiui, ueluti gerundia, supina & participia, quæ ante se nullū regunt casum, & supinū in u, ne post se quidē casum regit, sed ante adiectiuū petit. Omniū ratio est, quia ubi significatio est eadem regimen debet esse idem, ut tyrānos uiuere malū est, christianū delictari fabulis inhonestū est. ueni causa audiēdi historiā. uado auditū. causas, diligens deū uere diligitur, difficile narratu est quāta auaritia regnet. dignissima scitu est infinitiuorū, gerūdiorū, supinorū, & participiorū cōstructio, quā diligēter declarabimus, tuū est o iuuentus diligētissime animū aduertere ad rem tam utilē.

Infinitiuorū constructio.

Dixi uerbū personale, quia impersonale respuit eū casum, ut federi, interesse &c. pœnitet, tædet &c. patuerūt, ut esse in quo notauit Sulpitius nō dici uideor mihi esse docto uel doctū, sed per ntm̄ doctus, Quæ uim uerbi substantiui habet, regūt post se accusatiuū ut ante se, ueluti letor te euasisse doctū, doleo te incedere superbū. Quoties autē idem esset supositū finiti & infiniti, actūs uenuste subtricebit, poterit tanq̄ exprimi, ut uellē diu uiuere, uenustius est q̄ uellē me diu uiuere. Persi. Nec in bicipiti somniasse Parnaso Memini. Actūs ante infinitiuū resoluit̄ in ut, q̄, quin, quatinus & similes particulas, & elegantior est per infinitiuū locutio, ut apud Terē. Meū gnatum rumor est amare, inelegāter dixisset, rumor est q̄ meus filius amet, licet itaq̄ in themate uernaculo audiat, frequēter tamē uitabit̄ ipm̄ in latinitate, in sacris. Missum est tria milia & eo amplius infantes adduci. Virgi. Malo me galatea petit lasciua puella. Et fugit ad salices, & se cupit ante uideri, id est q̄ ante uideat. Terē. Qui postq̄ audiuit filio suo non datum iri uxore, id est q̄ filio suo nō daretur uxor. Tul.

Hi arbitrant se bñficos in suos amicos uisum iri, si eos locupletēt q̄
 cūq; rōne. i. q̄ uidebūt benefici in suos &c. In sacris. Dñe qd me uis
 facere. i. quid uis ut faciam. In poetis facere intelligit, ut quid me uis.
 Virgi. Phillida amo ante alias. nā me discedere fleuit. i. q̄ discederē.
 Non dubito regē aduenire. i. quin rex adueniat. uelim regē adesse. i.
 ut rex adesset. letor regē affore. i. quia rex aderit. Doceat p̄ceptor pu
 eros loqui per infinitū potius q̄ per q̄. ubi autē fuerit quod ipsum
 omittat & ntūs uertatur in actm. Finitū in infinitū, & cōtra si hoc fi
 ere nequit in bono sensu, scito actm a tergo regi, ut Volo uinū bibe
 re, nō cōueniēter resoluit uolo q̄ uinū bibat, ideo uinū regebatur a
 tergo. Est tamē ubi uix scitur uter actōrū a frōte regat, ut uidi Ioānē
 Petrū uerberare, dubiū est an Ioānes Petrū, an Petrus ioānē uerbera
 uit. Tale est oraculū illud. dico te facida romanos uincere posse. hęc
 ambiguitas non est hic, uolo te aquā bibere, siquidē aqua nō bibit.
 Dicit tamē Quintili. li. viij. Vitāda in primis ambiguitas nō solum
 quę incertū intellectū facit, ut Chremetē audiui percussisse Demeā,
 sed illa quoq; quę etiā si turbare nō potest sensum, in idem tamē uer
 borū uitiū incidit, ut si quis dicat uisum a se hominē librū scribentē
 nā etiā si librū ab hoīe scribi pateat, male tamē cōposuerat, feceratq;
 ambiguū q̄tum in ipso fuit. Hęc Fabi. Poetę tamē id nō usq; quaq;
 obseruant, ubi etiā manifestū potest esse dubiū, sed audiemus (si sapi
 mus) Fabio etiā in carmine, sed p̄cipue in epistolis, orationibusq; . ui
 tabitur autē ambiguitas mutatione actiui in passiuū, non autem in
 appellatū (ut loquūtur) ueluti audiui Ioānē a Petro percussum. uidi
 ab Ioanne scribi librū &c.

Infinitiuorum natura.

Infinitiuus pro p̄terito imperfecto indicatiui poetarū & historicoꝝ
 est, ut inuidere, p̄ inuidebāt, uel inuidere cōperāt. Sæpe oratores, his
 torici & poetę uni uerbo multa infinita coniungūt, & datu; elegā
 tię, ueluti legimus græcos infinita exercitus multitudīne troiā uenisse,
 urbem annis decē obsedisse, eāq; multa sepe sepiusq; oppugnasse.
 Sinonīs tandē traditione occupasse, & igni postremū succēdisse. Infi
 nitū fungit officio ntī, gū, dtī, actī, & abltī, ut legere ē agere, tēdet me
 studere, dñs dedit mihi sapere. Opus mihi est scire. Infinitū p̄ finito ha
 bet ntū, ut nos pauidi trepidare in quotidiano sermone, sic nō loq;
 mur, nec in eplis, nec in orōnibus, quia historicoꝝ est, poetarūq; (ut
 diximus) Terē. Oēs mihi inuidere & mordere clāculū, ego autē floz
 cipēdere. Virgi. Tū pius ēneas humeris abscindere uestē. Auxilioq;
 uocare deos & tēdere palmas. Salusti. Finitimos regere bello tētare.

Ioannis Despauterij Ni niuite

Ambro. de Hagne. Omnes flere ipsa sine fletu. Itē pro gerūdīo in dī
 sed græce, neq̄ leq̄mur, ut in euan. Nescis qa potestatē habeo cruci-
 figere & dimittere te. i. crucifigendi & dimittēdi. Tēpus est surgere. i.
 surgendi. Virgi. Et iā tēpus equū spumātia soluere colla. i. soluendi.
 Idem ænei. ij. Sed si tātus amor casus cognoscere nostros, poetice &
 græce magis q̄ oratorie, aut latine dī, ait Valla. nā ut Serui. uult, pul-
 chrius dicereī amor casuū cognoscēdorū, aut cognoscendi casus. Itē
 p gerūdīo in do. uel in dum, ut in sacris græce linguę imitātissimis.
 Sedit populus māducare, & surrexerūt ludere. i. ad ludendū. Nollē
 sic loqui in epistolis, aut oratiōibus. sto loqui, sedeo cœnare, p ad lo-
 quendū, ad cœnandū. Itē pro supīno in um. uel gerundio in dū cū
 uerbo, sed non imitābimur, teste Valla. in Euan. Nō ueni uocare iu-
 stos, sed peccatores. i. uocatū. Et uado parare uobis locū. i. paratum,
 dum irēt emere. i. emptū, uado piscari. i. piscatū. Nō ueni soluere le-
 gem, sed adimplere. Pleriq̄ eruditorū dixissent, nō ueni ad soluendā
 legē, sed ad implēdā, quos & ipse nūc imitor, inqt Valla. & imitan-
 dos oībus arbitror, quā em causam habes, ut alienā linguā seferis,
 reliquas tuā: q̄q̄ nec illā quidē sequaris, quū careas articulis q̄bus
 græci utunt, apud Virgi. in buco. Phyllida amo añ alias, nā me dis-
 cedere fleuit. Dicūt infinitū poni, p p̄cipio. ut sit me discedēte fleuit

Infinitiuus cū uerbis præcipue prohereticis.

Infinitiuus uerba iūgūtur, & p̄fertim proheretica, & tum actm̄ ante
 se nō habent. Dicūtur autē proheretica. i. electiua & uolūtaria, eo q̄
 ipsa p̄ cæteris uerbis ad hoc electa sunt, ut cū infinitiuo cōstruantur
 ueluti uolo legere, cupio studere, cogito insidiari, scio ludere, sic anz-
 helo, desydero, nolo, audeo, timeo, metuo. Et quę Alexāder etiā no-
 tauit, debeo, iubeo, possum, nitor, tento, dignor, moneo, incipio, des-
 sino, tēdet, pudet, pœnitet, piget, meditor, ppero, gaudeo, delectat, ur-
 get, parat, discit, decet, licet, solet, & plura, & multa cū actō, ut uideo,
 audio &c. Valla ait. Iubeo te arare nō ad arādū, cogito insidiari nō
 nō ad insidiandū, timeo edificare nō ad edificandū. Quędā uerba cū
 utroq̄ cōueniūt, ut hortor te studere & ad studendū, flagitor respō-
 dere & ad respondendū, quę omnia rara sunt, lētor te bene ualere et
 lætus sum te bene ualere, soleo ab infinitiuo uix separāt, ut spero ait
 Nebrissen. ueluti apud Cice. in epi. Spero amicitia nostrā non egere
 testibus. i. credo, habeo in animo ire Romā. i. uolo & proposui ire
 romā. Cice. lib. i. de diuina. Haberētq̄ in aīo nauē cōscēdere. Nā qd
 idē ad uxorē scribit. Quū in animo haberet nauigādī, subaudiēdū
 est inquit Valla uolūtātē propositū, aut quid simile, ut in illo apud

eundē. Quū illius diei mihi uenit in mentē. Et alibi. Nō minus ei uenit in mentē potestatis q̄ equitatis tuę. Cū substātiuo igit̄ nō cōstruitur infinitiuus, sed gerundiū in di. Virgi. Iam pridē a me illos abducere thestylis orat. Cōtra nō recte dicit (nisi dure & aspere ait Valla) non est mihi opus respōdēdi, quū esset dicēdum respōdere, ut sit suppositū me respondere, appositū ʒo opus. Optima res est agricolare recte dicit̄. Optima res est agricolandi nō recte dicit̄, quia sic illud res soluitur agricolare est optima res hoc resolui sic nō pōt agricolandi est optima res nisi forte dure, sic res agricolādi est optima. Itē habeo mandatū a patre cōueniēdi te, latine dicit̄. Mandatū est mihi a patre cōueniēdi te nō latine dicit̄. Mandatū est mihi a patre cōueniēdi te nō latine dicit̄, sed cōuenire te, quia mandatū hic participiū est, unde nō potest regi gerundiū illic nomē substātiuū. Dices igit̄ uocauit te ad nauigādū, nō nauigare &c. ut patet, quia licet græci utunt̄ hic infinito, hoc est cū articulo quo carem⁹. Infinitiuū adiectiuus nō nullis addimus, & est pulcherrima figura, teste Priscia, ut aptus, audax, bonus, celer, dignus, difficilis, doctus, facilis, habilis, malus, piger, potens, peritus, timidus, & similia. Virgi. Et cantare pares & respōdere parati. Idem. Dido certa mori. Gualterus. Nō est apta legi q̄ nō maturuit herba. Hora. Audax omnia ppeti Gēs humana ruit per uetustum nefas. Sta. Ille quidē disco bonus & cōtēdere cursu. Hora. Celer sequi, dignus aperire librū, sed cū adiectiuus nō pōt infinitiuus ante se actm̄ hēre. Tu es dignus cēdi. Virgi. Et erat tū dignus amari. Luca. Facis sed uertere mētē Terror erat. Vir. Soli cantare piti. Hora. Cordus, p patria nō timidus mori. Prudēs intelligere, sapiēs, puidere. In quibusdā pōt primū gerundiū infinitiuū locū hēre, ut timēs, cupiēs, timidus, cupidus, doctus, certus, indoctus, incertus, p̄mptus, peritus, cōsuetus, auid⁹, cātare, & cātādi, nauigare, & nauigādi &c. Sed plerāq; hmōi gerundiū acti casus cū p̄positiōe ad postulāt, ut bonus, utilis, cōmodus, malus, inutilis, incōmodus ad militandū. Quēdā cū utroq; cōueniūt, ut paratus, aptus, idoneus scribere & ad scribēdū. Si duo sunt uerba sine cōiūctiōe mediā, alterū erit infinitiuū. Cice. in Tus. Habeo em̄ audire qcqd est. Virg. Magnū dat ferre talētū. Idē. dicere mussant. i. uerent. ait Serui. in. xi. als dubitāt. ut Mussat rex ip̄e latin⁹ Quos generos uocet. Interdū susurrāt, ut de apibus dicit̄, & p̄pe susurrare est obmurmurare. i. muto eē uicinū. Pręcipio tibi legere uel te legere, sic in cęteris p̄cipiēdi uerbis, q̄a alter casus p̄ alterū satis itelligit̄. Hor. Ire foras pleno tētabat corpe frustra, conor loq; nitor agere, scholastici nitūt p̄ exitu (s̄j dringē um uf zu gan. scio canere fidi bus. Hic infinitiu⁹ solet subaudiri, ut scio fidib⁹ scio latie licet hēas, uo

Ioannis Despauterij Niniuite.

Io scias, caue dicas rogo uenias, & filia bñ dicunt, q̄ quis duo sunt uerba sine cōiunctione explicita, tñ subaudit cōiunctio q̄, ut, uel ne, & sunt oratiōes elegātes, Cice. Caue dubites subaudit ne. Terē. Sed pater adest, caue te tristē esse sentiat. Sillius. Moneo ocyus urbe facessas. In euāge. Volo mūdare. Duę sunt orōnes. Tul. Nō pōt iucūde uiui, nisi cū uirtute; uiuat. Dic, facile est ire Romā, & facile est iter Romā, ut notauit Lanci. Cice. ad Atti. Iter illud brundisiū, de quo dubitabam, sublatum uidetur.

Futurum infinitiui.

Futurū infinitiui unicū est simplex, sed anomalū, q̄d est fore cū suis, alia oīa circumloq̄mur p̄ infinitiui esse, & participiū futuri tēporis accusatiui casus in rum. rā. rum. in actiuis neutris, & deponētalibus & cōmunibus, p̄ actiua significatiōe atq; i uapulo, & exulo, ut amaturum esse &c. Secundo circūloq̄mur, p̄ supinū & infinitiui ire, ut amatū ire, sed in passiuis cū esse capimus futurū in dū. dā. dū. ut amādum esse, uel supinū cū impsonali iri, ut amatū iri. Idē fit in impsonalibus passiuę uocis, q̄ infinita futura solū habēt talia, sessum iri, itum iri &c. Hęc est doctrina Diome. Dona. Prisci, & pluriū q̄bus assentitur in lima Mancii. Q̄ autē dicemus exulatū ire, nō iri. docet in Raudensem Valla, q̄ elegantiarū lib. i. negat amatū ire esse futurū, q̄ nō significat amaturū esse, sed in uia esse ad amādū, sic de reliqs. sed Valla capit amatū ire, ut sit oratio, nō ut sit uerbū. & sic non est dubium hoc non esse futurū, q̄ audiui Ioannē amatū ire. sensus est, audiui q̄ Ioannes it amatū, ut audiui ioānem sedere. i. q̄ Ioānes sedet. alij autē capiunt amatū ire circūloquutiue (ut sic loquar) pro amaturū esse, et cum dicit, audiui Ioannē amatū ire, ioānē nō regit ab ire, sed abs toto illo amatū ire, ubi ire (ut ait Nebrissen.) addit non q̄d in ea syntaxi quicq; significat, sed q̄d cum supino iunctū exhibet nobis futuri temporis infinitiui sensum. Nā quū dico, spero me amatū ire uxorē non intelligo me ire aut p̄ ficisci aliquo ut uxorē amē, sed tantum q̄ sum illā amaturus. addimus igit̄ ire ne sine uerbo motus stet supinū in um. hęc Nebris. Concedit tñ Valla amatū iri, & filia uera esse futura, q̄d Nebris. negat, cōtēdēs eiusmodi futura. quidē eē, sed nō passiuorū, sed impsonaliū dūtaxat passiuę uocis, ut spero me amatū iri ab oibus, nō autē a Petro. i. q̄ oēs amabūt me, & regit me a posteriori ab amatum. Et̄m iri actiue significat, ut itur impsonale, ideo cū supino nō cōstituit futurū; ybi passiuū, ait Nebris. qui nō satis uidet sibi cōstare, q̄ impsonalibus actm̄ iungi negat. Q̄ autē dicit ip̄m regit a supino, ueluti itur amatū deū seruitū deo &c. sic amatū iri oratio.

erit, & p̄sentis tēporis, ut audiui iōānē amatūiri, sensus erit, audiui q̄
itur amatū iōānē, quē admodū Valla dicit de cōnatū ire, q̄ si dicat
Nebris, actū regi ab amatūiri &c. aduersabit sibi, q̄a negat imp̄sona
lia uenire ab actiuis & regere actū. Dicimus igit datū iri, amatū iri,
& filia esse uera futura passiuorū. Terē. Qui postq̄ audierat filio suo
nō datū iri uxorē, datū cum ire uel iri supinū est, sic filia, ideo quidā
male dixit p̄ participiū cōiunctos iri & plura, sed rep̄hēdere nolo. su
pina certe, neq̄ casus neq̄ genera habēt. Lāci, multis argumētis nitē
tur pbare amatum iri nō esse futurū; infinitiui, cōtra oēs grāmaticos
p̄ter Carisiū, Plī, & Herodianū, q̄a huius rei nō meminerūt, nā nūq̄
ueterū quisq̄ dixit tale quid. Scio me amatum ire fœminā, p̄ amatum
rum esse &c. Hęc & multa plura Lanci, quē uideat qui uult, nos flo
rem carpsimus. Amaturū esse & filia. Gel. lib. i. ca. vii. docet esse dicta
sine numero & genere, ut supina, & ita utēda esse uident mihī tradit
dille Nebris, & Lanci, sed doctissimi id nunc nō seruāt. Cice. in. Ver
rem. Sed quocūq̄ uenerint hęc sibi rem sperant p̄sidio futurū. Plau.
in Caf. de puella loquēs. Altero te occisurū ait altero uillicū. Laberī⁹
in Gemellis. Non putauī inqt hoc eā facturū. Quadrigariū copias
occupat as futurū & deos benefacturū. Valerī⁹ Antias. Oīa ex sentē
tia p̄cessurum. hec Gel. Propter dicta, mallē dicere, spero me dictū
rum esse matrē dicturā &c. q̄ dictum ire, licet em̄ cōpertum sit dictū
iri, & filia esse uere futura, nō tamē dictum ire &c. ratio iā patuit.

Gerundia.

Gerundia a gerēda uerborū significatiōe dicunt. Probus, Diome. &
antiquorū fere ceteri dicunt ipsa esse uerba, uerborūq̄ modos, quia
in o ultimā cōmunē habēt, ut apud Luue. uigilādo corripit, & mihī
quidē magnū uideat argumentū, licet em̄ uaria est dictiōnū quantitas,
quia uocales sepe sunt ancipites, tamē nō facile inuenies dtm̄ uel
abltm̄ in o corripit in secunda declinatiōe. Lanci, certe paruifacit hoc
argumētum, p̄pter rōnē quā iam adduximus. Q̄ autē aliq̄ dicunt
noīa non esse, q̄a casus uerborū regunt, exigua est argumētatio inqt
Lanci, q̄a citra figurā inuēta sunt noīa regere casum uerborū & ha
bere, ut participia yborū regimē, q̄ adduceret exēpla nescio. Ego an
te probauī tactio, uctio &c. habere uerborū regimē. Noīa quoq̄ si
gnificāt actiue & passiuē, inqt Lanci, ut uector, ergo argumētū hinc
sumptū nihil pbaret, si dicant igit uerba, nūsq̄ intelligendum est sic.
Verba. i. yborū significatiōe habētia. nā et participia a nōnullis ue
teribus uerbis annumerabant, ubi notat Lanci, significatiōe uerbi
agend i. s. uel patiēdi esse duplicē. Est nāq̄ explicita uel patens, & im

Ioannis Despauterij Niniuite.

plicita recondita uel circumscripta. Patēs est q̄ nullā ambage circū
 scribitur, ut amo deū, & hoc modo est pars orōnis. Circūscripta est
 quę circūscribit̄ relatiuo uel aduerbio, ut amās q̄ amat, me amāte
 quū amarē &c. De his plurima Lanci, dicēs cum Prisci, gerūdia esse
 noia participialia. i. participijs in uoce silia, & habētia uerbi constru
 ctionē &c. quę apud hunc authorē reperies Nebrissen, ut sophisticas
 tiunculas euadat, ponit gerundiū esse orōnis partē nonā, supina au
 tem decimā. Ego utraq; dico esse uerba, de supinis patet, q̄a Quinti.
 uocat ea uerba & id uerū esse Valla testat. Nec iniuria qm̄ noia dici
 non possunt, q̄a nullius casus esse p̄bari possunt, quia nec casus nisi
 ab ipsis rectos, nec p̄positiōes admittunt. Errauit igit̄ Sulpi, teste etiā
 Badio, dicēs supina in um esse accusatiui casus, & in u ablatiui. Si q̄s
 dicat nō significat̄ cū tēpore uel p̄sona, non sunt igit̄ supina uerba.
 Idē respōdebo quod ille mihi responderet de infinitiui quo ad nu
 merū, & de impersonali quo ad p̄sonā, quemadmodū infinitū habet
 p̄sonā, ita supinū noscit̄ habere tempus. Ne bullatis nugis turgescat
 pagina, relinquo multa declarāda a diligentibus p̄ceptoribus, de ge
 rundio maius uidei dubiū. Dona, dicit gerūdia uel participialia uer
 ba, & ego uerba esse sentio et modi infinitiui, uel modū per se faciūt
 qui dicit̄ gerundiūorū modus, ut Dona, innuit̄ in utraq; editiōe. Pri
 scia, Valla, & plures dicunt esse noia, quia casus habēt in utroq; nu
 mero per tria genera, ait Valla, eodē modo, ut participia in dus, da.
 dum. Valla loquit̄ indiscriminatim de gerundijs & gerundiuis, nos
 cum Dona, solū dicimus esse uerba participialia gerundia in di, do.
 dū. yborū suorū constructionē habētia. Illa ȳo adiectiua in dus, da.
 dum, quę gerūdia uocat Valla. Neoterici autē gerūdiua, uera sunt
 noia, quia uerborū suorū constructionē nō habent, & per oia decli
 nantur, ut cetera adiectiua, cōparationē tamē nō recipiūt, ne per cir
 cūscriptionē quidē, unde aliud est honorāndus nomē pro dignus hos
 norari, aliud gerundiū uel gerūdiū, cuius significatio extra orōnē
 si ponat̄ uix declarari p̄ōt, & aliud honorandus participiū. Si igit̄ di
 cas magis amandū amandā &c, gerundiua nō erunt. Ista igit̄ soluen
 da argumētatio, hęc uerba significat̄ sine casu, ut oēs profitetur. Ge
 rundia autē casus habere in confesso est, nō sunt igit̄ gerūdia uerba.
 Respondeo dupliciter posse aliquid esse alicuius casus, uno modo,
 q̄a per casum additū, & p̄ genus, talis casus posset nosci, & sic nomi
 na, participia & p̄nomina casus habēt, uerbum autē sic significat̄ si
 ne casu. Alio modo dicit̄ aliquid esse alicuius casus, q̄a ponit̄ cū ali
 quo, quod talē casum solet requirere, & sic p̄ōt uerbū significare cū
 casu, q̄a amandi est genitiui casus, ponit̄ em̄ cum noie substantiui, q̄d

genitiuū solet habere, & amādo cum p̄positione, quę solet ablatiuū habere &c. Multa possunt hic dici, sed noīa non sunt, quia non sunt alieuius numeri aut generis, nec adiectiua nec substantiua &c. Tene ad quiscq; quod uult. Non cogit iurare quiscq; in alterius uerba. Parui refert siue noīa sint gerundia, ut prisci. ait, siue uerba, ut Dona. uis detur sentire, siue participia p̄sentis temporis, ut uidei Valla sentire, dūmodo sciamus quō per gerundia loquendū sit.

Gerundiorū casus & desinentiæ.

Gerundiorū casus sunt quattuor, ntūs, grūs, actūs & abltūs, & declinantur sine articulis, quia genera nō habēt, ut pacēq; ab rege petendum. Lucre. Externas quoniā p̄nas in morte timendū, ntūs est, sic uiuendū est lēte, luuena. dixit. Viuendū est recte quū p̄pter plurimum his, gerundiū est, ait Lanci. Plī. ij. Græcis utendū erit uocabulis quia uiuendus a. um. nō dicit &c. Et gerundia p̄cipue nominatiui casus dicūt quandā necessitatē, ut etiā notauit Dona. Venio legēdi hīstoriā gratia, grūs est, ad legendū hīstoriā, actūs, p̄ legēdo hīstoriā, abltūs. Addunt quidā, ut Calepi. datiuū, dans exemplū, sum aptus docēdo hīstoriā, & sum aptus docēdo rhetoricā a p̄ceptore. Sed rē sine teste gerit, ideo ipsi nō credo. Terminatiōes Dona. ponit tres dī. do. dum. Sulpitius deridet eos q; ponūt plures. Valla dicit gerundia per oēs casus & genera in utroq; numero declinari, & ipse poneret dus. da. dum. dē. dam. dos. &c. hūc sequit Perot. Fuit mihi de hac re disceptatio ante duos annos aut tres, p̄longa quidē sed friuola cum amico quodā nostro. Ego certe oēs recte sensisse dico, quia gerundiū capit large, ut extendat se ad gerūdiuū. & sic capit Valla. Capit etiā strictius pro eo solo quod uerbi habet regimen. Et sic capiunt Donatus, Sulpitius, & plures. Et diuiditur gerundiū. sic gerundiorū q̄dam gerundiū, quoddā gerundiū per regulā topicā, si genus duas species deberet in se cōtinere, quarū alteri dūtaxat nomē est, quę nomen non habet, sumit nomē superioris. sic in definitione noīs quā dat Dona. res ceditur in rem & corpus, sic adoptio in adoptionē, & arrogationē, sic usucapio in usucapionē, & p̄scriptionē &c. Gerundiuum. Prisci. uocat nomen quod differt a participio, quia participiū cum tēpore significat actionē uel passionē. gerundiū uero passionē sine tēpore significat, saltē determinate & definite. Vnde si dico in legendis libris, uel in legendo librū, aut libros, tēpus consumo, gerundiuum uel gerundium est, & sensus est, dum lego libros &c. Si participium esset, sic intelligeretur, consumo tempus in libris qui legentur a me, uel ab alio.

Ioannis Despauterij Niniuitæ.
Ante se gerundia casum non habent.

Ante se gerundia casum non regunt apud Latinos. hoc late probat Valla. barbara nepe locutio est scribentem habendum est pena. & in sacris. In conueniendo populos in unum. In deficiendo ex me spiritu meum. Greci enim infinitum hoc loco habent cum articulo τῶν quod ante se a sum seruat imprudenter igitur uideat interpretes grecos imitatus, quia latini articulis carent, & sic sunt locuti nunquam. poterat autem hoc modo eleganter transferri. dum spiritus mihi uel me deficeret &c. uel per ablatos in consequentia, nos autem dicimus per gerundium, scribenti habenda est pena, uel impersonaliter scribenti, uel a scribente habendum est pennam, ubi pennam regit a gerundio nostri casus a tergo, & datus uel ablati a fronte, quicquid dicat Theophrastus saliensis. Hora. Si uis me flere dolendum primum ipsi tibi. uide quod diximus de uerbo impersonali in datiu regimine. Illa pro oratio. In conuertendo dominus captiuitatem sion, uix quicquam latinitatis habet, testibus Valla, Pesotto, & ceteris fere, nec ponitur noster per actum, quia adhuc manet incongruitas. Lanci. tamen uir acuto ingenio, eam orationem saluat esse congruam & latinam in honorem diuini Hieronymi. quia uult dominus esse uocatum more antiquo. testibus Carisio, Plinio & Seruio, ueluti populus, fluiuius, agnus &c. ueteres autem grammaticos plerumque sequuntur sacri interpretes. Neque uerisimile est uel ex industria, uel ex ignorantia tam turpem & insignem solocismum a diuino Hieronymo. esse commissum, sensus igitur & optimus quidem, si quis diligenter dispiciat. erit. O dominus. id est domine. in conuertendo, id est dum conuertimur ad te, facti sumus consolati. captiuitatem sion, id est dum conuertimur ad te considerantes maxima tua in nos beneficia. solamur labores & captiuitatem que ob maximam ingratitude nostram in te patre clementissimum iure sumus per pessi &c. Solamur enim labores. Virgili. Hoc equidem occasum troie tristis que ruinas Solabar fati contraria fata rependens. Apud Lucretium. Externas quoniam poenas in morte timendum. Nominatiui casus gerundium est, nec ante se sed post se actum habet. ut apud Virgili. Pacemque ab rege petendum, auctor est Seruius, quem arguit Valla, quia participium est inquit, quod falsum est. non enim reget actum, aut nomen, quod etiam falsum est eadem ratione, tum etiam ut Lanci. inquit. quia uiuendum est legi, nec dicimus uiuendus da, dum. Et Ouidi. Utendum est etate cito pedelabitur aetas. bene igitur dixit Seruius, gerundium nostrum habere, dans exemplum petendum est codicem, equum &c. Eadem ratione legendum est psalmos, ut in datiu regimine late probauimus. Calepi. dicit gerundia etiam datiuum habere casum, ut sum aptus, docendo rhetoricam, & sum aptus docendo rhetoricam a preceptore, rem Cale. sine teste

gerit, ideo nō facile imitandū credo, nā dicerē libētius sum aptus docere, uel ad docendū rhetoricā. Nullo tamē pacto dicendū puto docēdo a p̄ceptore, p̄pter hāc regulā nostrā ex Valla depromptā.

Gerundia & supina non regunt.

Passiui proprium spreuere gerundia casum.

Atq; supina, uelut non causa percutiendi

Abs quo q̄ uenio, nec percussum uolo dici.

Recte tamē dices uenio causa audiēdi carmen a poeta, quia dicimus audio a poeta, in passiuis abltis subtricit. Virgi. Alitur uitū uiuitq; regendo. Idē, egrescitq; medēdo. Idem. uritq; uidēdo scēmina. Quintilia. Sed memoria excolēdo sicut omnia alia augeit, id est dū regitur medet, uidet, excolit. Sulpi. cōtra Vallā, uult abltm cum p̄positiōe a uel ab recte cōstrui cū gerūdijs & supinis, quia si passiuē sumant, necesse est ablatiuū subaudiri inquit, sed nos in regimine nū testati sumus multa in subauditione esse, quę inelegāter exprimerent, sic etiā nunc Sulpitio responsum uolumus, donec ex doctissimorū quopiā testimoniū contra nos afferatur.

Gerundia in di.

Gerundia in di sunt genitiui casus, & quasi utriusq; essent numeri, p̄ actō gtm̄ pluralē sibi apponūt, sed non credo facile imitādū nisi parce in magno opere, aut nisi in ijs exēplis quę inuenta sunt. Plautinus Hegio ad Parasitū erga filiū. Nominādī istorū tibi erit magis q̄ edū di copia, hic apud me ergasile. Valla sic ait. Illud Titū Li. li. i. nisi scriptura uitiosa est, certe uitio nō caret. Nō em̄ uereor ne quis hoc me uestri adhortādī causa magnifice loqui existimet, ip̄m aliter animo affectū esse, adhortandī em̄ singularis numeri est, uestri x̄o pluralis. hoc dictū Vallę intelligit de gerūdiuo, nam si uerū sit gerūdiū nullus est numeri, ut diximus, sed ponit tunc uestri pro uos. simile est in Cice. lib. de diui. Dolebas tantā stoicos nostros epicureis irridēdi sui facultatē dedisse, aut ponit irridēdi pro irridendorū, aut sui pro se. in Teren. ponit crescēdi nouarū fabularū, sed de his hactenus. Gerundia in di, quasi noīa substātiua regūtur ab his & pluribus nominibus, locus, tēpus, occasio, quę idem ferme sibi uolunt, ratio, causa, oportunitas, ars, mos, cōsuetudo, copia, & quod idē est potestas, uentia, uolūtas, desyderiū, cupido, libido, cupiditas, auiditas, gratia, id ē causa, libertas. Licētia quod fere in malū capi, ostēdit Quintili. dicēs Quę in alijs libertas est, in alijs licētia uocat. Idē. Qui cōfessum descēdit non absolutionē sceleris petit, sed licentiā. Terē. Deteriores omēs

*licentia malū su
et in bonū*

Ioannis Despauterij Niniuite.

Quæ p. affroz
sumus licentia. In Iustiniani institutionibus notauit in bonâ partē capi. atq; etiâ in. ff. Et apud Cice. generale nomen est ad bonū, & malum. dicit em̄ in offi. ut em̄ pueris non omnē licentiā ludēdi damus, sed eam quę ab honestis actionibus non sit aliena. Ergo aliquā ludēdi licentiā damus pueris. Virgi. Et quę tanta fuit romā tibi causa uidiendi. Ouidi. Amor sceleratus habendi. Cupido & libido regnandi &c. quę diligens præceptor facile enucleauerit. Non tamē libetē dixerō cum Sulpitio & Calep. uenio causa docendi rhetoricā a præceptore, uapulandi a magistro, tametsi hæc in di non nunq; passiuē capiuntur, ut probat Mancinell. in lima per Iustinū siue Trogum dicentem. Athenas erudiendi gratia missus, id est ut erudiretur. idē cognoscendi & emēdandi passiuē protulit. Ideo nō omnino iuste Valia reprehēdit non indoctū (ut ipse dicit) nescio quē, quod dixerat iā iam urbs in periculo capiendū est, nos tamē sic raro loquemur. In digerundiū etiā quibusdā adiectiuus iungitur, ut certus eundi & cætera dē quibus satis diximus. Virgi. Aeneas celsa in puppi iam certus eundi &c.

Gerundia in dum.

Gerundia in dum. Nominatiui casus patuerūt, quæ autē accusatiui casus sunt frequētissime actiue, aut neutraliter significāt, ut ad legendū historiā &c. Aliquando etiā passiuē, ut Persiana carmina sunt ad intelligendū difficilia & in Genesi. animalia suauiā ad uescendū. Salu. in Iugur. pauca supra repetā quo ad cognoscendū omnia illustria magis, magisq; in aperto sint. Idem. Quū ad imperandū uocaretur, id est ut ipsi imperaret, sed passiuē sine ablatiuo (ut diximus) ponitur. Actiue cū ad frequēter regimē habet, cum ante rarius. Virgi. Ante domandū Ingentes tollent animos, sed casum hic nō regit. Cū in raro ponitur, quale esset, uado in capiendū aues. sepe autē cum ob propterq; ut ueni, ppter legendū historiā. Cū inter elegātissime ponitur, sed fere sine regimine, quia honesta locutio est, teste Serui. in illud Virgi. Tityre dum redeo breuis est uia, pasce capellas, & potum passas age Tityre, & inter agēdū Occursare capro, cornu ferit ille caueto. i. dum agis, sic inter coenandū, audiui fabulā inter eundū &c. id est dum coenarem, irem &c.

Gerundia in do.

Gerundia in do, sine casu modo actiue capiunt, ut discendo p̄ficio, modo passiuē, ut memoria excolēdo auget. Frigidus in pratis cātando rūpit anguis. Cū regimine, ut hos accusando, illos occidēdo totā ciuitatē labefactasti. Iungit̄ p̄positio in, ut in tribuēdo suū cuiq; & de. ut de cōponēdo epl̄as hæc dicta sunt. Cic. ad Atti. li. vii. Tu qd

cogites de trāscedō in epicurū scire sane uelim. Amicicia ab amādo dicit. in comedēdo sudas, uaco a scribēdo, ex defendēdo q̄ ex accusando uberior gloria cōparat. Quinti. rō recte scribēdi iūcta cū loq̄ q̄ndo est. In do gerūdiū cū ex, e, a, ab, & cū, uix regimē habet, q̄a dili gētissimus harū rerū indagator Valla testat se exēplū repisse nullū. Nō sum soluēdo, dētis est nō regit casum, nisi p̄ v̄bū substātiū forte dtm̄ habeat, & significat nō sum sufficiēs ad soluēdū. Virgi. Cātado tu illū, subaudi uicisti, cātado. i. q̄n cātasti, uel carmine tuo &c.

Gerundiua nomina.

Gerūdiū nomen est adiectiuū, ipsa uoce sise participio futuri t̄pis in d̄us, da, dum. Declinat̄ em̄ p̄ genera & casus in utroq̄ nūero, ut participiū, a quo t̄n̄ differt, ut ip̄m gerūdiū, ueluti ante ex sentētia Lāci. ostēdimus cōtra Valla, auidiuscule sepius disputātis. Ait autē Valla uir sine cōtrouersa expt̄issimus, & de lingua latina meritissim⁹. Gerundiua siue gerūdiua administrationē rei sine tēpore significat. participia v̄o tēpus sine rei administrationē, d̄ij boni quantus patet hic ca uillādī cāpus a sophis nostris sophistulis, sed pergamus, tenet me occupatio iuris dicēdi, i. occupor in dicēdo ius, gerūdiū est uel gerundi uū, q̄a si participiū esset sensus habereē talis, occupor in iure q̄d dicitur a me, uel ab alio &c. ut prius diximus. Differūt gerūdiua ab gerundijs, q̄ hęc adiectiua nō sunt ut satis declarātū est, p̄ntq̄ in abltō o corripē. Iuue. Plurimus hic eger morit̄ uigilādo, sed illū. Illa pure adiectiua sunt substātiuis semp̄ iūcta, quorū res pati significat, neq̄ in abltō unq̄ corripunt̄, q̄a ineptus esset uersus. In cātado dies consumpsi carmine multos. Venusti⁹ aut̄ m̄lto loq̄mur p̄ gerūdiua sine regimine, q̄ p̄ gerūdiua cū regimē, sed ponā de singul̄ casib⁹ exēpla.

Gerundiua nominatiui & uocatiui.

Gerūdiua nū casus rara sunt inuētū. Inuētū est unū apud Virgi. Lucretiūq̄. Voluēda dies en attulit ultro. uoluēda nō tēpus futurū intelligit, teste Val. sed rei administrationē. Dies uidelicet q̄ uoluit nō q̄ uoluēda est, aut q̄ uolueē, unde iudicat̄ gerundiū eē participiū presentis tēporis. hęc Valla. subdēs iusurādū etiā uideri pōt̄ eiusdem casus, atq̄ etiā uocatiua, de quo Badi. tale fore exemplū dixit si q̄d sit futurū aut fuerit aliq̄n uoluēdi dies oīa cōsumitis.

Gerundiua genitiui.

Vbi habueris orationē gerūdiū cum suo casu, mutabis casum rectū a gerūdiō, ut sit eiusdē casus cū gerūdiō. gerundiū autē mutabis in gerundiū eiusdē generis & numeri cum casu recto a gerūdiō. uerbi gratia, uenio causā uidendī matrē, gerūdiū est gū casus. Dic ergo

Ioannis Despauterij Niniultæ.

matris & uidendę, quia matris est foemi. gene. singularis, & sic in reliquis, ut uenio causa uidendę matris, & est per gerundiũ locutio multo lepidior, ut aiunt quicũq; de hac re meminerũt. Notã igit̃ rem faciã per singulos obliquos. Oui. Sit modo placandę copia parua tui, hoc elegãtius est q̃ copia placandi te, sic reliqua hic subijcienda declarent p̃ceptor. Ioãnes colligēdi sui causa rus se cõtulit. i. ut uulgus diceret, iuit ad campos causa recreationis, uel pro acuedis sensibus suis. Cice. L. Crassum quasi colligēdi sui causa se in Tusculanũ cõtulisse. Petrus & Paulus colligendorũ sui causa rus se contulerũt, durũ uidet̃. ideo Cice. irridēdi sui dixit, ubi sui est pluralis numeri. sic Liuius, ut ante notauimus, quos sequi citra affectationē non oĩno dissuadeo, ut nec ipse Valla, sed pergamus. Tui uidendi cupidus causa epistolas cõficiendę gratia cõponendorũ librorũ, mittēdarũ literarũ &c. Est tamen ubi per gerundiũ loqui nõ licet, ut quoties oportet loqui p̃ res latiuũ, ueluti hic dies attulit initiũ dicendi quę uellē, non autē dicendos quę uellē. Cice. Equidē efferor studio patres uestros (quos colui & dilexi) uidēdi. Nam durũ fuerat futurũ studio uidendorũ patrum uestrorũ quos colui & dilexi, hec Valla. Cuius & hęc sunt uerba in eo. cap. Quo in loco breuissime stultorũ quorundã opinionē reprehendamus, qui aiunt recte dici causa essendi rex, essendi regis, essendi regē, quũ nusc̃q; essendi reperiaĩ, & si reperireĩ non regeret casum sicuti manendi, uiuendi, existendi, hęc ille. licet igit̃ essendi in logicis, aut phylis inuenies, nolim te imitari. Terẽ. Id faciebat eius redimendi causa. Virg. Tãtus amor florũ & generandi gloria mellis.

Gerundiũ datiuũ,

Datiuũ gerundiũ casum nulla regunt, ait Valla absurdũ sit nãq; dicere, do operã colēdo agrũ, uel legēdo librũ, sed per gerundiũ solũ loqui conuenit, ueluti uaco agro colēdo, uineę pastinãdę, nemori succidendo, agris, uineis, nemoribus procurãdis. Soluēdo ut iterũ dicamus cũ uerbo substãtiuo regit datiuũ. Quinti. Pauperi soluēdo nõ sumus. interdũ etiã aliũ casum, ut apud eundē. Maximi tamē uiroꝝ & quibus artis suę soluēdo nõ sit humanitas. sed dubitari potest inquit Valla, datiuus ne sit an ablatiuus.

Gerundiũ accusatiuũ,

De actõ, ueni ad salutandũ fratrẽ, salutandã sororẽ, salutandũ mancipium, sic in plurali, & ponunt̃ hęc pulchre cum his uerbis loco, cõduco, mando, curo, habeo pro debeo, & si qua sunt talia uerba, alio qui semp̃ p̃positio adderetur, ut locatiũ faciendã sepulturã. Conduxi columnã faciendã. Mandauĩ furem rapiendũ. Curaui lapides iaciendos

dos. Curavi literas mittēdas, quod ineptuli dicerent feci mittere &c. habui petrū consolandū &c. Si quis doctissimorū testimonia petat, legat Vallā e quo hęc fere cōpilauimus. Quicquid est, dictę orōnes sunt elegantissimę.

Gerundium ablatiu.

De ablatiuo, laboraui in colendo agro, in cōficiēda epistola &c. Si ne p̄positione magis plurali utimur. Cice. Orationē autē latinam profecto legendis nostris efficiēs pleniorē. i. legendo nostra, sine p̄positione ponitur bene gerundiū ablatiu casus actiue & passiue. Actiue quidē. Persi. Ne liceat facere id quod quis uitabit agēdo. Ouidi. Quinetiā accēdas uitia irritesq; uetando. Sed dicit Valla. Cauēdum ne uerbū significet motū, quale esset reuertor ab arādo uel ab arādo agro &c. Quū sit dicendū reuertor ab aratione, uel ab aratione arui &c. hęc ille.

Supinum in um.

De supinis in gerūdijs memini, ideo breuis ero. Supinū duplex est in um. & in u. quare autē sic dicat, Nebrissen. fatet se nescire, quoniā nihil simile est inquit, inter uerbū & supinū, & rem supinā, nisi supinum forte supinū aliā habuit reconditiōrē significatiōnē q̄ sit illa q̄ in promptu est, a qua supina dicta sunt. Lanci. uult dici quasi subitina, quia sine tēporibus subeūt ex uerbo ad participia, uel quasi superuentia, sed supersedeo, quin sententiā meā in ca. v. operis nostri manifestabimus. Supinū itaq; in um. iūgitur uerbo et participio motus ad locū, saltē latētis, eo factū, impersonaliter autē factū itur. unde Gel. declarat recte dici, factū iri audio illi iniuriā. i. audio operā dari ad contumeliā illi faciēdā. quo fiat iniuria. sic quoq; uulgo dicitur, ait Gel. Sed paulo remotius est illud Catonis, factū itur iniuria mihi uel tibi &c. De motu latēte. Hora. Spectatū admissi risum teneatis amici, do filiā nuptū. Conductus sum cantatū, lectū &c. Plau. in Aulu. Cōgrio coquus ad Euclionē. Heu senex pro uapulādo hercle ego abs te mercedē petā. Coctū ego nō uapulātū, dudū cōductus sum. Supinū in um id significat q̄d gerundiū cum p̄positōe ad, nisi q̄ hoc etiā sine motu significat, illud minime, uelut uado spectatū. i. uado ad spectandū, at sedeo ad cantandū, nō sedeo cantatū, neq; maneat se sum, ut ineptuli loquūtur. Supinū a nullo deriuari sicuti nec p̄teritum perfectū indicatiui, testat Nebris. quia sæpe nullius proportiōnem sequitur, do uenū, & si quid eiusmodi legat, superioribus annumeretur. Valla & post eū Lanci. dicunt in um, actiue solū significare, aut neutraliter, teste Carisio, in u. tantū passiue, ut in um, qnq; dē

Ioannis Despauterij Niniuite

ptis exulatū, uapulātū, factum, nuptū, uenū, quę apud doctissimos reperiri probat Lanci. Supina uerba esse diximus, ex sentētia Quinti. lib. i. de insti. orat.

Supina in u.

Supina in u. solū passiuę declarant, cum quibusdā adiectiuis sine ullo regimine, ueluti dignū, facile, difficile, bonū &c. dictū, factū &c. .i. ut dicat, & fiat, nō autē ut dicat aut faciat, licet id Prisci. placere uideat. Ideo sessu, dormitu, & silia nō uidentur latine dici. hinc patet differētia inter uisu supinū, & uisu nomen, quia hoc sensum dicit, illud passiuem, & per nomē bene dicimus dulce in uisu meo, per supinū dūtaxat dulce uisu. Itē. lucūdus dictū. .i. ut dicat. dulcis uel iucūdus dictū uel dictis, dum dicit &c. Nec cōstruuntur cū uerbo motus de loco ait Valla. quia male dicitur, uenio lectū &c, dicendū est uenio a lectiōe Virgilij &c. Ipse tamē legi apud Plautū in Menech. Obsonatu redeo Aldus autē Manutius, & Passius Lāci. testant cōtra Vallā. posterius supinū cōstrui cum uerbo motus de loco. Sta. i. Achil. Quę nūc uenatu rediturū in limine primo Audierat. Cato in re rust. Primus cubitu resurgat postremus cubitū eat. Quidā dicunt uenatu esse nomē, quod nec Aldū nec Lācilotū uiros doctissimos latuit. Quia i Plautō & Catone manifeste cernit supinū &c. Cum adiectiuis locutiōes sunt oīno elegātes. Ouidi. Turpe quidē dictū, sed si modo uera fatemur. Vulgus amicitias utilitate probat. Virgi. Nec uisu facilis, nec dictū affabilis ulli. Idem. Et dictū uideo miserabile mōstrū. Idē. Horrendum dictū latices nigrescere sacros. Teren. Sum extra noxā, sed non est facile excusatu. Cice. Non facile dictū est quātopere cōciliet animos comitas, affabilitasq; sermonis. Salu. Optimum factū ratus fortunā bello tentare. Idem. Quę sibi quisq; facilia factū putat, equo animo suscipit, sic scitu, lectu, memoratu, dignū, indignū &c. Dignū cultu, gubernatu, & si quid tale nomen, si est supinū dubiū sermonē parit, ut ex Valla facile declarauerit diligens p̄ceptor.

Participia.

Participiū uult post se casum sui uerbi, ut seruiēs tyranno, uapulās a p̄ceptore &c. Participiū uerbi substantiuū &c. copulat similes casus. Existens pro ens nō recte capit, ut in logica sua docet Valla. Nescio an ipse cōmuni errore deceptus, aliquādo ab recta significatiōe discesserim, difficile est inter barbaros nihil barbari olere. Participiū a uerbo figurā capit nō a noīe, ait Lanci. Nunq; em̄ participiū alterius figurę est q̄ nomē, sed cur formā nō cepit ab eodē, ut clamans, clamitās &c. Certe nulla uidet mihi diuersitatis ratio. Ideo Carissus

ut ait Lanci. ut formā, ita figurā omisit, Species ideo participij acci-
dentibus non annumerat (ait Lanci.) quia accidens datur cū uariat.
Iam omne participiū est deriuatiue species. Inuētū est participiū bre-
uitatis gratia & uenustatis, quia uenustius, breuiusq; dicitur. Ventu-
re memoresiā nunc estote senectē, q̄ senectē que ueniet. Interim etiā
adiungi uidet necessitas, ait Valla. Veluti mulieres ornāt se ne uidē-
tes hoies eas derideant, ridiculus esset sermo ne uideant & derideant
siquidē nō ornant se ne uideant hoies diceret sophista, licet copulati-
ue hoc esset falsum, nō tamē copulatiue. at nugari hic nolo,

Participiorū desinentiē.

Participia actiue, aut passiue aut neutraliter significāt, ut amās, ama-
tus, sedēs. desinentiē sunt septē ans, ens, p̄sentis tēporis. Tus, sus, xus. p̄-
teriti. Rus, dus, futuri. Mortuus, Augustinus uult esse nomē, ait Lan-
cillo. alij participiū. Quęcūq; carent ijs, unde participia formarentur
carent ijs ipsis participijs, ut si studitū non sit supinū, neq; studiturus
erit participiū, studitū, Diome. negat dici, fruēs in Cicerone lectū est
nasciturus nō naturus licet natū sit supinū, oriturus, licet ortus nōn
oritus, moriturus quoq; sed de his in alio libro late disputauimus.
Sibila lambebant linguas uibrātibus ora, ait Virgi. ubi Serui. sibila
inquit participiū est nō nomē pro sibilatā. Ego dico esse nomē fun-
gens officio participij, ut in. ij. ænei. Et si fata deū, si mens nō leua sus-
illet, fata (inquit Serui.) participiū est, id est que dñ loquūtur. Stati.
Et uocem fata loquūtur. Participia p̄sentis tēporis significāt acti-
ue, aut neutraliter, nisi exulans, uapulans &c. Virgilius tamē plau-
stra uoluentia dixit pro que uoluuntur, in quo imitatus est grecos,
quia apud latinos passiuū generis uerba, participijs carent p̄sentis
temporis. Pœnitens pœnitendus &c. recte dici ante probauimus, et
talīa in dus nomina sunt cū datiuo meminēs, in Plauto legitur, sed
repudiātū est, ut siens & siendus. licens autē & licitus nomina sunt.
Virgi. Et licito tandē sermone fruūtur. Vbi p̄sens est & non p̄-
teritum. Interdū utimur pro p̄terito quod non est, p̄senti. Cice.
in Bruto. Cum e sicilia decedens Rhodū uenissē. hic non dixit, p̄-
siscens, sed p̄fectus si quis tamē hoc pacto loqui uelit faciat, sed par-
ce inquit Valla. Cice. lib. iij. offi. Si exempli causa uir bonus Alexā-
dria p̄fectus, magnū frumētū numerū rhodū aduexerit. Nunc ad
participij resolutionē respiciamus.

Participiorū resolutio.

Participiū resoluūt in relatiuū & uerbū. Virgi. Post aliquot mea res-
gna uidens mirabor aristas. i. qui uidebo, uel quū uidebo, q̄ p̄sens

Q̄ ij

trahitur ad uerbū cui coniungit. Petrus qui amat, doctus est. hic participio uti non possumus, sic Petrus cui inferuiui est ingratus. Ornatio autem oratio est per participia, supina & gerundia ubi fieri potest, ut uir bonus uitia fugiēs, uirtutē amplexādo cœlū lucrā. Etenim quoties antecedenti statim relatiuū postponit, sine relatiuo pulchrius loquimur, ueluti homo qui amat legit, homo amās legit, homo qui est liberalis laudat, homo liberalis laudat, neq; dicas homo est liberalis &c. nisi rusticior uideri uis. Ideo sunt plurima in lingua uernacula, quę sic latine dicerent ineptissime, quod declarat diligēs præceptor in his & similibus. Fratres gemini plerūq; sūt ceteris debiliores. uidi Badiū hominū doctū. legi Virgilij bucolica principis omnium poetarū. uidi præceptorē mihi irascentē. uenio cenaturus &c. Obiurgabor. nō te lateat, ubi dicunt, mitto te scire, sine lapidē iacere, Male habet, non male uadit &c. Ne pueri popinarie, aut culinaria loquntur, diligēter edoceatur. Ego te uirgis cœsum in pistrinū reddam. Petrus Iohannē apprehensum capillis humi sternens, in luto uolutauit, sic elegantissime loquimur, ut per ablatiuos qui resoluuntur in dum, quia &c. de quibus iam iam dixero.

Cōsequentia siue ablatiui absolute positi.

Rite duos sextos pono signando sequelam.

Discunt discipuli me præceptore docente.

Participiū itaq; resoluit aliquādo in uerbū & aduerbiū uel coniunctionē dū, quādo, quia, si, postq; &c. de hac re datur hæc regula. Quoties duę orationes notatiui & uerbi sic se habēt, ut alteri apponatur talis particula dum, quū, postq; &c. lepide priorē mutamus in duos ablatōs, uel si mauis septimos, ut magi postq; aperuerūt thesauros suos obtulerūt munera, sic lepide dicit. Magi apertis thesauris suis obtulerunt munera. Præceptore Virgiliū interpretati, proficio, lectis sacris, reuertor animi causa ad poetas. Me tuo lōgas uigilate noctes lydia dormis. cœna facta cātamus, me docente discis. Magistro recituro Petrus iūit in forū. i. dum magister paratus erat legere. Luca. Vētro cæsare Romā ignauę liquere manus. Ad aliū sensum sic male loqueremur, ut notauit Lanci. sed potius sic, me docente disces &c. Dicitur autē cōsequentia uel sequela, quia alterū ex altero referi, licet logiculi reclamēt, ueluti sole lucēte euanescent tenebrę. Dicunt ablatiui absolute poni, quia sequēs uerbū non declarat, ideo neq; ab ipso regunt, sed a regimine soluuntur. Sunt huius sequelę certi modi. Aut enim alter ablatiuorū est nomē, alter participiū. Boe, lib. ij. de cōsolatu philosophico. Nouimus quātas dederit ruinas Vrbe flāmata patri

busq; cælis &c. In sacris. Crescete numero apostolor; factus est murmur apostolorū, factus est murmur grecorū. Augusto regnate natus est christus. Tyberio imperate crucifixus, ueniūt ad monumētū orto iam sole. Christo opitulante, spero me pueris profuturū. Secundo alter ablatiuorū est pronomē, alī participiū, ut me uiuēte nō egebis. Tertio uterq; ablatiuus est nomē, aut alter pronomē, & tum uideatur intelligi ablatiuus ente, frequēter etiā alter resolui pōt in participiū. Iuena. Credo pudiciā saturno rege moratā In terris. Vir. Te duce si qua manēt sceleris uestigia nostri Irrita ppetua soluēt formisdine terras. Oui. Me duce carpe uia. Hora. Nil desperādū teucro duce & auspice teucro. Iuue. Mita pudicitie ueteris uestigia forsan, Aut aliqua extiterāt & sub Ioue, sed Ioue nondū Barbato nōdū grecis iurare paratis &c. Idem. se iudice nemo Nocēs absoluit. Idē saty. iij. Me nemo ministro Fur erit. Quo suggestore hoc fecisti .i. quo suasore. Teren. Me impulsore non fecit. i. me impellēte uel suadente. Quarto dicunt aliquādo participiū intelligi, ut tūc uidebimus deū facie ad facie, subaudit ente, sic Ioānes uenit se tertio, quod melius dicit uenit tertius. Cice. O fortunatā natam me consule romā. Loquūtur quīsdam sic, pluente intrandū est. Tonate soleo timere, Badius mauult. Quū tonat aut pluit, & huic assentior. Quinto solū participiū pteriti tēporis neutri generis ponit absolute, uel ipm deniq; gerundiū. Iuēc. Sed Maria audito christū uenisse cucurrit, sic dicto de noie, dicam s de uerbo, rarus est hic sermo apud doctos. Sunt autē locutiones hmōi lepidę. Hora. Nudus inopsq; domū redeā te uate. Virg. iij. geor. Te matre relinq. Cicerone & Antonio cōsulibus factū est bellū Catilinariū, legati redierūt re infecta. Saluo honore meo neq; hoc facere. Ioānes abijt hospite insalutato, fecit inuito patre .i. cōtra uoluntatē patris. nescio, me id fecisti, fecisti me inconsulto, deficiente causa deficit effectus. Quo audito uehementer incandui. Iuue. Quid em saluis infamia nūmis, saluo honore id fecerim &c. Diligēter pueri discant orationes de quū, qn, postq; &c. mutare in abltōs cōsequētie, cantādo rumpit anguis &c. patuerūt. Est tamē ubi neq; per quū neq; per abltōs uenisse loquaris licet in uernacula lingua per quādo &c. loquamur, de quo habe hāc regulā ex Valla depromptam. Quoties duorū uerborū est idem suppositū, prius uerbū melius in participiū resoluit, & si ipm esset participiū, uerbi substantiui uenustus omittet, licet id forsitan authores non usq; quaq; obseruarunt, ut ego fui occupatus, & ego nō potui uenire, uenuste dicit, non sic me occupato nō potui uenire, sed occupatus non potui uenire. Comedens sudō, nō me comedete, nec dū comedo, uiuens litteras amabo

non me uiuēte. multa tuli puer. Ieiunaturus multū comedo. Aliter loquuti sunt interim docti, teste Valla, sed elegantia amplectamur. Hora. tñ non aliter loquutus est dicens in arte de sene. Laudator tēporis acti Se puero, quia sensus est temporis acti quū ipse esset puer. Valla credidit pro puer poni, quod esse non potest, quia se puero cēfor, castigatōq; minorū non fuit, neq; hoc dicit Horati. debet em̄ se puero ordinari cū acti non cum censor &c. Discite igit o adolescētū li diligēter obseruare iam dictā regulā.

Formatio participiorū.

Præsens format a bam uel bar, ipm uertēdo in ns. ut quassans, uoluitans, quē & plura ratiōe antedicta capiūtur aliquādo pro quassatus uolutatus, p̄cipitatus, sui legens, ero legēs, hic ratiō p̄sentis adhuc cōspicitur, iens, quiens anomale formātur. Sed ntūs hic in raro usu est ut in heteroclitis dixim⁹. Præteritū a supino posteriore addēdo s. ut lectulectus. Rus a priore supino mutādo m in rus, ut dormiturus. dus a genitiuo p̄sentis mutādo tis in dus, ut diuidētis diuidēdus, p̄e in ueteribus in tertia & quarta u legit, ut gerundus, diuidūdus &c. quibus similia non temere fingamus. Olus, exolus, perosus ab odi sunt pertinētia, quia sine figura accusatiuū regūt, alij uolūt esse noia lecta sunt cōceptus, cōcepturus & osurus, sio factus facit, pransus, ccenatus, potus, iuratus actiue. Interim etiā passiuē sumunt. Hora. Ne prā se lamie uiuū extrahat aluo, pota aqua, pransum holus &c. Depozentia olim cōmunia fuerūt, ideo præterita participia legūtur aliqñ passiuē, ut auxiliatus, imitatus p̄meditatus &c. Sunt etiā præteriti imperfecti tēporis Virgili. Et qua uictus Abas, & qua grādēuus Alesthes, id est qua uehebat. ait Serui. de cōmunibus hi sunt uersus. Verbum cōmune, q̄uis agat & patiat. Sola per ans, ens, rus, tamē actio significat. Dum solū patit, sed p̄teritū dat utrūq;. Ex neutris quædā legūtur p̄terita, ut quæ Nebrissen. colligit. Euafus qui euafit. L. i. l. i. xxij. ab urbe. Exercitū inquit cæsum seq; euafum esse. i. euafisse. Iniuratus qui non iurauit, sed nomē est. Gelli. lib. vij. Atq; iureiurādo satisfactio iniuriati abijissent. scitus qui scit. Oui, x. meta. Nessus adit mēbrisq; ualēs, scitusq; uadorū, sed nomē est quia genitiuū regit per regulā actiue signās &c. Imprāsus qui nōdū prāsus est, nomē est, sparsus qui spargit cū gō nomē est, & ad eandē regulā pertinet. Virgi. Geor. iij. haustus sparsus aquarū. Nebrissen. dixit eē participia, nos autē noia. Ausus qui audet, aliquādo etiā passiuē. Martia. Hoc tibi p̄meritis & talibus imp̄cor ausis. Inausus aliquādo qui non audet. Idem. Nil intentatū selius nil mitūt inausum. Discessus qui discessit.

Occasus qui occidit. Obitus qui obiit. Cęcili⁹. Custodibus discessis
mŕti intericerent. Lucillius. Quę horis sublata duabus. Omnia sunt
sole occaso. Liuius andronicus. Cupidus misero obito. Claudius.
Quadrigarius interitus dixit adiectiue pro qui interijt. Acriter in-
quit cōmissa pugna multis interitis. A senesco. Salu. senectus a. um.
dixit. Omnibus inquit, quibus senecto corpore uirtus militaris erat
Decretus a. um. qui decreuit a decreseo. Liuius Andronicus. Nocte
dieq; decretū & auctum. Sic excretus, exoletus qui adolefcere desijt,
aut hore Fesio. Nō dices tamē cū imperitis, sis bene uetus &c.

Elegans præteritorū vsus.

Participiū præteriti tēporis cum his uerbis uolo, facio, habeo est non
inelegans, licet uetus sit loquēdi modus, ut rogatū te habeo, id est ro-
go, Missa faciamus hæc, id est dimittamus. Ponit quoq; p̄ infiniti-
uo cum uolo, curo & pluribus. Teren. Iam inuentū tibi curabo, & ad-
ductū tuū Pamphilū, id est inuenire & adducere. Alij dicerēt inini-
uum esse intelligi. Itē cū oportet & pluribus forsan p̄ infiniti-
uo ponitur. Cice. Ita factū non oportuit. Teren. Nōne prædictū, nōne com-
municatū prius oportuit. Plau. in Menech. Quid dubitatis iam sub-
limem raptū oportuit. Lanci. credit hæc participia nō esse, sed infini-
ta, quia Teren. aduentū dixit pro aduenisse, quū nemo dicat aduen-
tus a. um. Et ego apud Plau. in Persa legi. Dum stas reditū oportuit
id est rediisse uel intelligi esse, sed fallitur. Lancilo. quia nō dicimus
rē seruatiū oportuit per supinū, sed per participiū seruatiā. Cice. Totā
tam rem illi integrā seruatiā oportuit. Et sicut obitus, discessus adiec-
tiue lecta sunt, ut probauimus, ita aliquādo aduētus a. um. & redi-
ditus a. um, lecta esse est uerisimile. Sic nos abs te irrisos nō oportuit
subauditur esse, quod rustice exprimeret. Oportet prædictū. & iterū
etiā oportet prædixisse, sed per præteritū sepius oportuit. Teren. Nō
ne oportuit me præscisse añ. Præteritū ablatiui casus neutri generis
præsertim iungit nominibus opus & usus, quæ ablatiuū p̄sunt, ut
diximus, & ponit tale participiū pro infiniti-
uo. Salu. Priusq; incipis
as consulto, & ubi consulueris mature factū opus est, id est consules
re & facere. Cice. Tatū quū opus est clamas, quū tibi loqui conue-
nit obmutescis. Plau. in Menech. Ibo domū, ut parentē, quibus paratis
opus est. Idem in Amphī. Vbi summus imperator non adest ad ex-
ercitum citius quod non factū usus sit q̄ quod factū est opus. Terē.
Quod parato opus est para, ut præsens pro præterito necessitate co-
acti locamus interim ita etiā præteritū p̄ præsentī, ut oppugnati resis-
sumus, id est dum oppugnamur &c.

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

Rus.

Futurū a futū quod in usu no est deduci. Futū aut a fui, & fui a suo quo utitur Maro dicēs. Tros tyriusue fuit. Futuris in rum ueteres, ut supinis sine genere & numero cum infinitiuo esse exp̄sso uel sub̄ audito utebant, quod hodie nō seruari docet Valla. Futurus etiam a fio esse dicitur non deriuatione, sed significatione. Quintili. per rus sic loqui solet. Venio petiturus, oraturus &c. i. petitū, oratū, & ornata est locutio. quia Quintiliani. Saturus apud Plini. legit, q̄uis nolit ip̄m Phocas reperiri. Cœpturus Quintilianus & Trāquillus dixerunt, pœniturū Actius. Inueniunt hic futura quę supinis nō penit^o uident conformia, ut moriturus, pariturus, oriturus, spuiturus, spuitio quoq; arguiturus, tuiturus, pluiturus, fruiturus, pluitio quoq; nasciturus, irasciturus, ignosciturus, plura declarat Nestor, de q̄bus al̄s. Sed nota nō semp̄ participiū hoc declarari per relatiuū, teste Lācilo, Vale. Maxi. de Crasso. Ductur^o erat a carris aduersos Parthos exercitū. i. paratus ducere uel dispositus. Falsur^o Lancilotus dicit nō reperiri, sed fallitur. Oui. Et non falsurę nisi cogeret ultimus ardor. Idem parce precor falsę.

Dus

Neutra nonnulla quattuor participia formāt. Iuue. Frāge miser calamos uigilataq; proelia dele. Tibul. Cum fletu nox uigilada uenit. Oui. Virq; nihil dempto sine carēdus erit. hic duo futura uniuert, ut in alijs pluribus. Idem. Tunc procul absentī cura futurus eris, sed de his infra. Oui. Quę uenit indigne pœna dolēda uenit. Luca. Vix famulis audenda parat. Oui. Huic uictor uictus nēpe pudēdus eras. Salu. Non eorū pœnitēdū sit. Oui. Fast. iij. Nec gener est nobis ille pudendus ait. hęc ut libens, decens, pudens, & alia quędā Mancī. ex Prisci. asserit noia esse flēdus, tacēdus &c. deponētia ut cōmunia futura faciunt in dus, quibus licite utimur, ait Nebrissen. Fuerūt enim olim deponētia fere cōmunia. Virgi. i. ænei. Ipse uno graditur comitatus Achate. Ouid. ix. meta. Nec abest imitata uoluptas. utrūq; passue capitur. Aperiā rem testimonijs. Ouidi. i. Tristi. Ne mihi mors misero bis patiēda foret. Idem in arte. Paup amet caute, timeat male dicere paup. Multaq; diuitibus nō patiēda ferat. hoc (ut quędā hic subijciēda) nomē uideri pōt. & Priscia. asserit, quia sequēdus est quē sequi debemus &c. Idem. Nō tibi sic dices phylli sequēdus eram. Cic. ab his derelictus est a quibus tuēdus erat. Enni. teste Nonio. Audi bo atq; auris cōtra tibi utēdas dabo. Oui. Multa rogāt utēda. Idē. de color & factis in faciēda tuis. Idem. Multaq; tyroni non patiēda fer

ret. Et. Arcus & arma tuę tibi sunt imitāda dianę. Et. Sunt tātū euen-
tu dura ferēda meo. Et. Nec species Veneris semp p̄stēda rogāti. Et.
Huic equites illi signa tuēda dedit. Hora. Fidibus modulāda larinis
Idem. iij. car. Prœlia cōiugibus loquēda. Gell. lib. vij. Qui iumentū
aliorum duxerat q̄ quo utēdū acceperat, sed utor cū actō etiā legi-
Cice. ij. de orat. Si erarij corpus utimur ad bellī adiumenta & orna-
menta pacis. Gel. li. xvij. Quas uoces nō possumus uti. Neuius pas-
siue dixit. Suppellex multa uti quę nō emi. Fūgor etiā actm̄ habet
apud Terē. & Plautus fungat dixit. Ideo fungēdus recte potest dici.
hęc fere ex Nebrissen. dicēte ex deponētibus actm̄ regētibus passim
repimus hm̄oi participia, q̄bus recte utemur, ut obliuiscēd^o q̄a Vir-
gilius passiue dixit, q̄n oblita mihi tot carmina, Idē habet ex Virgī.
Ausonius. Oriūdus nomē est, quod sic differt ab ortus, q̄a ortus dī-
cit locū in quo natus quispiā est, ut ortus sum Niniues in Flandria.
Oriūdus significat locū in quo orti sunt parentes, ut oriūdus sum a
Brabātia & Hānonia. Boetius posuit cū grō dicēs. Cuius oriūdus
sis patrię, reminiscare, loq̄ndū est, legēdū est & c. gerūdia sunt impso-
nalia. licet loquit impersonaliter nuncq̄ dicat, lectū est, sessum est & c.
patuerunt.

Quot modis participiū transit in nomen.

Participiū transit in nomē quattuor modis. Cōstructiōe, cōparatiōe,
ne, cōpositiōe, & tēporis amissione, q̄bus addit Nebrissen. significati-
onis amissionē. Ceterę possēt (ut ego sentio) unus modus sufficere
tēporis, s. amissio, quoties em̄ participiū fit nomē, perdit tempus, sed
nō est inutilis latior aliōq̄ elucidatio, ex Prisci. lib. x. sumpta. Primū
itaq̄ participiū fit nomē mutatiōe cōstructiōis, ut scitus uadorū, ac-
ceptus tibi. Secūdo cōparatiōe, dat Sulpitius exemplū, ego sum ma-
gis doctus q̄ tu, sed quid cauilla, non satis intelligo, nōne recte dici-
mus sum magis amās Petrū q̄ paulū, ut magis amo. Ego igit dico
amans esse nomē quādo cōparat, sic amās amātor & c. Sed amātor
nuncq̄ fuit participiū. Tertio cōpositiōe quādo cōponit aliter q̄ suū
uerbū, ut q̄n in significat non in participio, & aliter in uerbo, & ita
in diuersa significatiōe multa possunt esse nunc nomina, nunc uer-
ba, ut illeſus, innocēs, inuisus, infectus, indictus, inauditus, incautus,
incontīnēs, indecēs, indiligēs, indoctus, inaratus, inustus, inuocatus,
ingenitus, inaccessus, inornatus, & ornatus quoq̄, quia tēpus pdit.
horū quēda participia esse possunt, quæda oīno nō possunt. Quar-
to amissione tēporis, ut miserī sunt oēs amātes, beatus pro diuite &
fœlice, argutus, p̄ sonorus. Quinto amissione significatiōis, ut amādus

Ioannis Despauterij Niniuite

id est amari dignus & similia.. Valla dat huius rei exēpla dicēs. Illa autē participia in nomē transeūtia, putauī ad te scribendū, existimas ui hanc rem tractandā, censi tibi illud significandū. i. dignū scribi, tractari, significari, quę oratio idē ualet quod scripsi, tractauī, significauī, sed nō sine deliberatiōe tamē, nec incōsulto. Si quicq; ponat cū fore nomē est teste Valla, ut spero me amantē tuī fore, nō amantem te. spero te acceptū illis fore, nō ab illis. Cice. spero amicitia nōstram notā posteritati fore, nō dixit a posteritate, spero hunc puerū admirandū uirū fore, id est admiratiōe dignū, nec dicimus ait Valla, amaturū fore, quia duo futura non coherēt, sed amaturū esse, siquidem fore futurū est, esse autē p̄sens, fore tamē fores foret idē ualent quod essem esses &c. Perot. contra Vallā dicit participiū iungi fore. Cæsar. Q. nō fore dicto audiētes milites, neq; laturo signa dicantur, sed quū nomē uel uerbū suū datiuū regat plærūq; ego cū Valla dicerē audiētes apud cæsarē nomē esse. Mancinel. dicit pro esse reperiri fore, sed nō imitandū id dicimus, ut rarū. s. & forsitan mendosum. Itē scito esse uerissimū multos reprehendendi studio pueriliter errasse, ut in regimine genitiui, & alijs in locis declaramus. Lancilo. & Mancil. probant recte dici amaturus ero, & ita futurū futuro iungi. Oui. Tūc, p̄cul absentī cura futurus eris. Proper. Et si quid doliturus eris sum testibus illis. Ouidi. Ensiser orion aspiciendus eris. Idem. Huius pater aū oculos durus habendus erit. Tibul. Atq; inter festos semp habendus erit. Idē. Et sine cherinto tristis agendus erit. Martia. Mergite me fluctus quū rediturus ero. Hęc testimonia in arte Verificatoria collegit Hēricus Bebelius. quędā tamē noīa uideri possunt, neq; habent hīc ulla uerborū casus. Ouidi. lib. iij. meta. Siquis tamē hercle si quis Forte deo doliturus erit. Itē amissione significatiōis noīa sūt. diligens, id est magnā operā dans. Hīnc indiligēs, indiligētia ut diligentia. continēs, id est cōtinuus, ut cōtinens oratio, incendiū &c. i. sine intermissiōe apud Gelliū, unde cōtinēter loq; id est cōtinue. Itē cōtinens substantiuū, ut cætera substatiua noīa sunt, ueluti continēs, id est terra, nō insula, ut de Sicilia. ad continentē parū intercapedinis est cōsonans p̄ litera, & sunt sceminina, ut animās pro animalī & neutrum idē legit, sed in plurali fere. masculina noīa sunt oriēs, occidēs, profluēs, confluēs. Neutra uero accidēs, contingens, antecedēs, consequens, decēs, conueniēs, p̄sens, cōtinens apud rhetores p̄ firmamento. de his in capite de generibus plura dicta sunt. Itē nomina sunt q̄ sub uoce p̄senti significant passiuę, aut sub uoce p̄terita actiuę, nisi id ex uerbo habeāt. qualia sunt uapulans, osculatus &c. Sic sentit Lancilo. cōtra Vallā. Lanciloto in hac re dissentire nequeo, ut euidēs ne

gocitū, id est manifestū, quod uidet et aperte intelligit. Indulgēs facies cui indulget, magni homo actiue significat, magnificū opus passiue author est doctissimus Valla. Quū dicit Pli. docendę oratorię artis nomē est inquit Lāci. Item noīa sunt argutus, acute arguēs, & uestigans & callidus, aliquādo etiā bene sonans aut sonorus. Virgi. Forte sub arguta confederat ilice Daphnis. Cautus qui cauet, & lecit sibi cauere. Interdū etiā qui cauet. Cice. Quo res mulieri eēt cautior. Cōtentus qui cōtinet quod animo satisfacit, nō qui cōtinetur. Calep. cōtra Perot. & Vallā multis nititur hoc dictū refutare. Dicit enim sic inter cætera. Contētusa, um. cum est participiū a contineor, passiue significatiōis est, non actiue, quoniā ablatiuū habet, ut is accipiatur qui cōtinetur ab eo quod animo suo satisfacit, siue etiā a seipso cōtineatur. Teren. in Eunu. Neq; tu uno cōtenta eras, neq; solus dedit Quis hic exponat, neq; tu unū cōtinebas qui animo satisfaceret tuo Plau. in Mer. Nam uxor cōtēta est (quę bona est) uno uiro. Nec hic uxor cōtinet uirū, sed se aut cōtinet ab uno uiro &c. uide Calepi. si uis. Circūspectus qui circūspicit, hoc est prudens sagaxq; qui circūspicitur dicit cōspicius. Cōsyderatus qui agēda cōsyderat, ut sis cōsyderatus in loqndo. Incōsyderatus, id est imprudēs, qui agenda nō cōsyderat. Defectus qui deficit. Martia. Dulciā defecta modulāt carmina lingua. Cantator cygnus funeris ipse sui. Disertus qui disserit, id est discernit, & differentiā ponit inter elegans & rude, aptū & ineptum, ornatū & inornatū. Discretus qui qualitates personarū & rerum momēta discernit, sed ea in significatiōe uix recipit, nempe ueribus inauditū, ueluti discretio nisi pro distinctiōe accipias, & discretus pro separatus ac distinctus, seiunctus &c. Falsus qui fallit, aliquid etiā qui fallitur. & dicimus hęc res falsum me habuit, id est se fellit me. Teren. Carine falsus, id est deceptus. Ignotus aliquādo dicitur qui ignorat. Quinti. Si quis tamē erret ignotus. Exoletus. id est adultus, qui adoleuit raro inuenitur. Plau. reliqui domū exoletam uirginem. Adultus qui adoleuit. Excretos hędos legimus apud Virgiliū pro ijs qui excreuerūt. Cōplacitus a cōplaceo, ut fluxus a fluo & inueteratus ab inueterasco, habēt significatiōnē nec actiuā plane, nec passiuā, fluxa fortuna. i. q̄ fluit & incōstās ē. Profusus q̄ sua p̄fundit & q̄ supra modū sūptuos⁹ ē. Scit⁹ q̄ sciēs est. scite interrogatiōes platōis. i. astute, uafre, & cū magna arte cōpositæ. Scit⁹ puer. i. elegās, & docte natus & pulcher, Scite dictū. i. astute, pulchre. Tutus q̄ tuef id est defendit, & qui defendit, ut in tuta urbe tuti sumus. Tacitus q̄ tacet, aliquādo etiā qui silentiō præterit. Tacitus homo, id est taciturnus, qui raro loquitur, Passiue Virg. Quis te magne Cato tacitū

Ioannis Despauterij Niniuite.

aut te Cossē relinquat: Pręgnās a quo v̄bo sit participiū nescio inquit Valla, delibutus participiū sine uerbo, nec scio an cōpositū sit ait Calep. & significat unctus. Teren. in Phor. Si te delibutū gaudio reddo. Serui. Plerūq; notat participia sine uerbi origine, ut in tertū ænei. Errata quia error erraris nō dicit. Idem in illud sexti. O uirgo noua mi facies inopinaue surgit. ait nullū est participiū qđ a uerbo nō trahit, licet a sui v̄bi forma nō ueniat, ut placita licet placeor nō inueniat, tamē placeo inuenit, sic cōnatus, iuratus, pransus, triūphatus, regnatus, laboratus, & nōnulla alia, unde galeatus, tunicatus, & similia nomina sunt, quia nullū extat uerbū. Hęc Serui. sed aliter sentit in Donatū Sergius, si rite memini.

De rus contra Vallam.

Vt iam diximus noīa esse, quę Valla dixerat esse participia. Veluti indulgēs pro pulcher, unde indulgētior facies, & indulgētissime fili apud Quinti. Ita nūc quę illa noīa dicit eē, nos participiis annumeramus in rus, uidelicet ubi rei qualitas, aut uolūtas magis q̄ tēpus significatur, ut p̄termitturus, i. talis qui nō p̄mitteret aut p̄termisisset, si recte attēdamus uel dispiciamus, inueniemus futurę significari nō quod iam futurū sit, sed quod futurū erat, nisi impedimēti qđōpiā accessisset, ideo recte futuri tēporis dicunt, & certe si noīa forent nō regerēt facile actū, quē cōstat ab eis regi in ipsis Vallę exemplis. Sene. de naturalibus quęstionibus. Nullā autē mentionē fecit cometarum, non p̄termitturus siquid explorati apud illos cōperisset, i. non talis qui p̄termisisset, quoties igit dicendū foret qui dedissem &c. elegantissime hoc futuro utemur, ut loānes decē aureos petiuit a patre, plus petiturus nisi uerecūdia eū retraxisset, aut nisi repullam timuisset. Quintili. Neq; oīno huius rei meminit usq; poeta ipse, profecto nō taciturus de tāta sua gloria. Plini. Junior. Itaq; partim oneris tui mihi uēdico, & tanq; parēs alter, puellę nostrę cōfero quinquaginta milia nūmū, plus collaturus nisi a uerecūdia tua sola mediocritate munusculi ipetrari posse cōsiderē ne recusares. Sene. epi. xix. de Mæcenate. Ingeniosus ille uir fuit, magnū eloquētię romanę datur⁹ exemplum, nisi illū eneruasset felicitas. Lanci. de participiis longe plura, sed flosculos ex eo & alijs carpsimus, quos ingeniosę publi nō ingratos fore speramus.

Regula generalis ante posita declarat.

Reddidim⁹ rōnē quare infinita, supina, gerundia & participia regāt post se suorū uerborū casus, quia est regula generalis, ubi significatio est eadē, est & cōstructio eadē, ut em̄ dicimus, si ubi cōflare uis hęc ne

gare nō potes. Ita sis tibi cōstans &c. Latus patet hic nugandi cāpus
 iophistisaphilis, molestis alieni sermonis interpellatoribus, qui quū
 nihil sciant credūtur (corruptorū adulescentulorū) esse doctū ab ines
 pūissima plebecula. Ponā igit huius regulę modos aliquot ante nō
 positos, sed hoc scias puer, nō oportere ubi idē est regimē oīno eundē
 esse significādi modū, sed solū ad tale regimē, ut cōparatiu⁹ i nō
 cludit positiuū & nō cōtra, ideo cōparatiuus regit casum positiui, et
 nō cōtra. Regulā nostrā ponit Nebrissen. in cōstruētōe impersonaliū
 dicēs. Quū uerbū pro alio uerbo ponit, illius constructionē in signi
 ficatione mutuat, ut ardeo pro amo &c. Primo igit multa deriuati
 ua regūt casus primitiuorū, obliq casus noīatiuorū, sed licet multū
 uini, pecunię &c. dicātur, nō tamē mltō uini egeo &c. quęcūq; etiā
 casum regit indicatiuus, illū regūt impatiuus, optatiuus &c. quem
 cūq; casum regūt uerba perfectę formę, illū regūt uerba frequētati
 uę formę &c. Itē pronōia primitiua casus nominū, p quibus ponun
 tur, propria quorū regāt casus patuūt, ut Dalila sampsonis sine d. Se
 cūdo cōparatiuus & suplatiuus regūt casus positiuorū, ut sum ditis
 or te auri uel auro. Virgī. Huic coniūx Sicheus erat ditissimus agri
 Phēnicū. Tullius erat omnīū ciuīū iuris peritissimus. Tu es omnīū
 nequitie plenissimus, sum te doctior grāmaticę. Casus positiui facile
 noscēt, si resoluas cōparatiuū in magis & suplatiuū in maxime &c.
 Tertio diminutiua regūt primitiuorū casus, ut sum maiusculus te,
 uelutī sum maior te, ornatissimus est per dīminutiua sermo, si eis de
 bite utamur. Quarto aduerbia uolēt casus eorū quibus in signis
 ficando respondent, ut omnīū simillime mihi cantas. Hora. Viuere
 naturę si cōueniēter oportet. prope aduerbiū regit datiuū, sic q̄ hinc
 sunt, ut Virgilius. Propius stabulis dixit. Salu. Proxima carthagini
 loca. Lanci. probat sepius datiuū ipsis dari propius et proxime, atq;
 pximus. dico nō ppe quod serme est ppositio accusatiui casus, quē
 admittunt etiā propius & proxime, q̄ inter ppositiones Nebrissen
 sis numerari uoluit, sed ratio eius nō pcedit, quia pxim⁹ nomē etiā
 actm̄ habet. Plau. in Pēnu. Quis pulsat qui te pximus est. Cice. ad
 Oētauiū. Propius urbem mouent. Idē ad Atti. proxime hostem. Sa
 lu. Proxime hispaniā Mauri sunt. Cice. Proximus Pompeiū sedebā
 dic etiā prope ad te. Sene. epī. xiiij. Prope est ad te deus, tecū est, intus
 est. Cice. ad eā propius adsum. Pridie p̄cedenti die, postridie poster
 riori die cū genitiuo uel actō, dicimus etiā pridie q̄ postridie q̄ &c.
 Aliquādo sine q̄ & sine casu. uide Calepi. ff. de testa. Qua etate. Si te
 stamentū pridie calendarū fecerit. ff. de diuor. Fructus. Nā si mulier
 pridie uindemias doti dederit. Cice. ad Atti. Pridie cōpitalia. Liuius

Ioannis Despauterij Niniuite

lib. vi. Postridie idus rebus diuinis supfederi iussim. Recte igitur dices cum britanico in Perſiū. Prīdie poſtridie mortem. Sueto. in Aug. dixit. Proximū a dijs imortalibus. Cic. Citima a terris luna & ultima a cœlo dixit. Quinto noīa quēdā pro participijs figurate cum accusatiuo legunt, ut gnarus, ignarus, præcius uētura, tu cum gō hęc ponas, & si qua sint similia .populabūdus agros pro populās, figuratum est nō facile imitandū. Exofus, perofus cū actō in quīs oratiōne licite ponas, ut exofus bella, perofus ignē, nondū legi hæc (quā tum nunc memini) cum genitiuo, ideo credo cum actō esse participia, quicquid Aldus, & alij quidā dicāt, si quid aliud occurrat addetur, si deo placuerit in hoc capite, uel in alio. Vir. li. ij. Geor. Aut q̄s oceano ppior gerit India lucos. Hoc ad p̄dicta ptinet. Ofus aut̄ in usu nō ē. Ofor & ofur⁹ lecta sunt. Sexto yba neutra, p̄ actiuis hnt actiuorū casus, & fere sunt poetica. Virgi. Formosam resonare dolces amaryllida syluas. i. sono exhibere, nam sonare nō trāsīt ait Lancininus. Virgi. Formosum pastor corydon ardebat alexim. i. ardentem & impatienter amabat, ardeo hac re, in ablatiuo etiā recte dici probat Mancinell. is tamē ablatiuus nō significat rem quā amamus, sed qua amamus. Virgi. Pars stupet innuptę domū exitiale minerua. i. stupida admirat. & regit hic pars, p̄ aliqui, a uerbo singularis nūeri Perſius aliter dixit. Sed stupet hic uitiō & c. depereo puellā. i. nimis & perditē amo, sic etiā in prosa perlepide loquimur. ut p̄ uerba sensus. Teren. in Phor. Nunquid patri subolent cum datiuo. i. nūquid presensit pater. Quintili. li. viij. Si fieri potest & uerba omnia, et uox huius alumnū urbis oleant, ut oratio romana plane uideat, nō ciuitate donata, sic dicimus epistola tua mirā sapit elegantia, redolet antiquitatē. Virgi. Feruet opus, redolentq; thymo fragrantia mella. locatur thymē cum fragrantia, nō cū redolet, quia thymū in actō dixisset, ut Plini. Quinti. & alij. Ideo Diome. dicit Ouidiū errasse dicentē. Perq; locos sacros, & olētia sulphure fertur. Cice. in Antoniū. Vinū redolentibus. Teren. Olet unguēta. In sacris. Exultat lingua mea iustitia tuā. Nubes pluāt iustū. dicimus etiā sanguis pluit, lapis pluit, et pluit lapidibus aut sanguine. Apu. dixit. pluit. Vide thesaurū Mancinelli. Liui. Nunciatū est in Albano lapidibus pluisse. Iesum tremūt barathra, mors cruēta patet. Virg. Te triste manebit Suppliciū. i. expectabit, & tibi futurū est. In sacris. uincula & tribulationes me manēt Hiero. Virgi. iij. aenei. Vitā degere more ferę. i. agere. Idem in. i. aenei. Amyci casum gemit. At gemo dolore in ablatō. i. ppter dolorem. ait Lanci. Calleo duplici ll. i. bene scio, quasi ex multis experimētis calum contraxerim, regit accusatiuū uel ablatiuū, ut calleo hanc rem

uel hac re. exempla sunt apud comicos facilia inuētu. Admoneo te puer ne alia neutra pro actiuis capias, q̄ ea que auctoritate doctis simorū probari possunt. Curro cursum, ludo lusum, gaudeo gaudium, & similia leguntur. ut. uiuo uitā &c. Virg. xij. Aenei. Amplius hunc oro sine me furere ante furorē. dicimus etiā gaudeo gaudio, ut docet Mancinel. Virg. ænei. i. Quid natū toties, crudelis tu quoq; falsis Ludis imaginibus. i. illudis. Seruitutē seruiō. apud Cice. & Gellii. Rides me pro derides. non rarēter leges apud comicos. Doleo. i. egre fero. doleo epistolā cōscissam. doleo dolorē, doleo damna uel dānis, uel propter dāna. Doleo ab oculis &c. uide Mancinel. & que ante diximus. Eo uia & uia. Virg. ænei. iij. Longā incommitata uide tur ire uia. Terē. in Phor. Eo recta uia equidē illuc. Fluo pro affluo ablatiuū habet. Ambro. Peccator q̄uis foris abundet, & delicijs fluat, odoribus fragret in amaritudine animę suę uitā exigit. Vir. Nec uox hominē sonat. Boetius. Siluas dulci uoce susurrat. i. susurrādo replet. & dicitur figura euphonismus. Huc etiā reducito uerba uiuenti accusatiuū pro aduerbio regētia. Boetius. Qui segnīs ac stupidus torpet, asinū uiuit, id est asinine uel in morē asini. Iuena. Qui Curios simulant & bacchanalia uiuūt. Virg. Salue æternū mihi maxime palla. Aeternūq; uale. Idem. Et longe formose uale. potest tamē esse accusatiuus tēporis, hic inuentis q̄ inueniendis magis utimur, quia stertis selem non dicam, sed stertis more felis. Sapiō antedictū, habet pulchrum usum, ueluti. Quū sapiunt patruos, hæc sapit esca fauum. Carnes sapiunt adustionem, piper, allium. Ceruisia sapit uas uerba tua sapiunt stultitiā. In quadragesima cibus olet oleū. Cibus olet adustionē. Orationes demosthenis olent lucernam. Horati. Passillos rufillus olet, Gorgonius hircum. Plura uidebis in sequenti lectione.

REGVLA. II.

Omne dat actiuum, tolle interdicerē, quartū.

Hoc uerbum sextum, pro quarto sepius optat.

Omne uerbū actiue significās, regere pōt post se actū rei in quā trās sit actus uerbi, q̄ q̄dem actūs uertit in ntm, ubi passiuē loquimur. ueluti. Tu amas me, ego amor abs te. Aro terrā, terra arat a me. Osculor matrē, mater osculatur a me. Fur aurē furat, aurē surripit a fure ubi nāq; uox passiuā non est, ad synonymū, aut significatiōē ppinā quum recurrendum est, ut loquor uerba. uerba dicuntur a me &c. Verba huius regulę a nonnullis transitiuā dicuntur, & accusatiuū regunt, ut propriū casum, utpote qui a passiuīs non regatur. omnē au

R iij

rem aliū casum actiui potest regere passiuū. Interdico patuit. huic ad-
denda uidentur. Inuideo & iubeo. quia inuideo tibi & tu inuideris
a me. Iubeo tibi. Tu iuberis a me dicimus, sic imperor, ut tamē Diodo-
medes monet, a multorū passiuis abstinentū est, quia libētius p̄ im-
personale dixero. Inuideēt tibi. Iubeēt & imperat tibi, q̄; iuideris &c.
sic maledicitur, obijcitur tibi &c. Verba huius regulę sunt quadru-
plicia. Primū uerba actiui generis quę desinūt in o & faciunt ex se
passiua, ut amo, peramo. adamo, ago, aspicio, peto, appello, cōpello
as. & cōpello is. absoluo, amitto, exterminio, cano, cōsulo, mergo, sanz-
cio, sperno, quæro &c. pene infinita. Secūdū uerba neutra transiui-
ua, ut ambio honorē, pitisso ceruissā, pulso campanā, sic aro, bibo,
cœno, prandeo, pinso &c. sed Nebrissen. (cui penitus suffragor) dicit
aro, comedo, bibo &c. uere sunt actiui generis, quia latine dicit, ego
aror licet false, ueluti bos alatus disputat, latine dicit nemo inficiatur
Falsē dici omnes scimus. uerū autē a falso discernere non grāmatici
est, sed dialectici, & si poeta terrā aut uinū conquæri ostēdat qd' ab
improbis aretur, aut bibat, uel frumentū cōmedat, non inepte dixerit
aror, bibor, comedor &c. multorū tamē actiuorū passiuua in raris-
simo usu sunt, ut iam diximus de iubeor. Serui. in illud. x. ænei. Hęc
ait & socij requierūt equore iusso, inquit pro ipsi iussi, est usurpatū
participiū. nam iubeor nō dicimus, unde potest uenire iussus, sic ergo
hic usurpauit participiū, ut Hora. uerbū dicens. hęc ego procurare,
& idoneus imperor & non inuitus. Virgi. Nec mutata suos rege-
runt flumina cursus. i. quiescere fecerūt, neq; enim hic est passiuum.
hęc Serui. Similiter raro legūtur scior, optor, speror, & plura. Memi-
ni, odi, noui, & plura defectiua atq; anormia huc pertinēt, licet ex se
passiua nō faciāt. Tertiū multa deponētia sunt actiua, ut abominor,
aspornor, populor, ulciscor &c. Hora. Pindarū quisquis studet
emulari, deos testor. Est ubi te ulciscar loc⁹ &c. Quartū cōmunia
actiue capta, ut osculor &c. Hęc in quinto & sexto capitibus declaramus.
Hinc patet differētia inter uerbū actiuū & uerbū actiui gene-
ris. Nā uerbū actiuū est quod agere uel quasi agere significat, siue
desinat in o, siue in or, quodq; a fronte significat rem agentem uel
quasi agentē, & a tergo patiētē uel quasi patientē, ut uideo te, audio
cæsare, timeo tyranū, colo terrā, uane p̄fecto & sup̄stitiose (ut tra-
dit Nebrissen.) multi disputāt, & in quibus nulla est difficultas, inge-
runt difficultatē, qui dicūt actiuū esse, cuius actus transire pōt in ani-
mal rōnale uel irrōnale, q̄; uis antiquorū qdam etiā sic docuere. sed
maxime insaniūt q̄ conātur pueris mōstrare audio, uideo &c. passiu-
ue significare. nam hęc ad philosophū spectāt, nō ad grāmaticū. hęc

& plura doctissimus Hispanorū Aelius Nebriss. Ideo diligentissimus necnō exptissimus Curius Lanci. Ferrariēsis addit particulā quam modo posuim⁹, uel quasi agētē uel quasi patiētē. Quū nēpe ita cōp tum habuerat ranas ægypto pulsas italiā, germaniāq; sed mitoma⁹ gis Galliā, Hispaniāq; occupasse, stultis coaxationibus, molestas oī bus, utiles nemini. Verbū actiui generis quod desinit in o & c. Plau. in Pænu. ut deū ppitiū. Itē illud faciet nisi te ppitiō, i. ppitiā reddo. Fugio te, Luca. Fœcūda uirorū Pauptas fugi. Raro tamē legi fugi or, sto, sedeo, & similia dicuntur absoluta, quia nec dtm nec actm, ut p priū casum habēt, sed neq; aliū poscunt pro sentētia pficiēda, Actiua sepe ponūt absolute, ut amo, p amore captus sum. Ouidi. Et siqd fa ciam, nunc quoq; queris, amo. Coeo absolutū, i. cōuenio. Actiū, i. facio, ut coeo societate cū Petro. Cic. in Philip. Cn. pompej cum C. cæsare societate aut nunq; coisse. Duro actiū, i. durū facio, ut Sol durat lutū uel limū, absolutū, i. durus sum uel permaneo. Vir. Dur rare & uosmet rebus seruare secūdis. Fluo, p emitto, ut dabo tibi ter ram fluentē lac & mel, actiū in ppria ꝑ significatiōe est absolutū ut inundo, p crescere, ut aqua ueluti lisa inundat, p repleo est actiū. Virgi. Nec inundat sanguine fossas. Mano as. absolutum significat fluo. Oui. De ppe curreti flumine manat aqua. Actiū significat ef fundo, effluo, ut fons hic manat dulces aquas, quod p abltm rectius dicei. Moror actiū, i. expecto uel detineo, ut qs te morat, i. detinet. Moror absolutū, i. habito, maneo, pseuero, moram facio. Obeo acti uum, i. finio munus siue expleo. Terē. Is obiit mortē. Obire negocy um, i. facere, absolutū significat morior. Poto uinū. In sacris dī, Pos tauerunt me aceto. Stillo, i. stillatim cado, absolutū est, ut gūmi stillat ex arbore. Stillo, i. emitto, actiū est, ut nasus stillat sanguinē uel sanguine. In sacris. Stillabūt montes dulcedinē. Sudo, i. sudorē emitto, actiū est, ut filius dei amarissima passiōe sua iminente sudauit, q; si guttas sanguinis in terrā decurrētis. Ego sudo absolutū notum est Supero te, i. uinco, actiū est, supero, id est supstes sum, uiuo absolu tum est. Virgi. Si supant foetus pariter frumēta sequētur. Idē. Quid puer ascani⁹ supat ne & uescit aura etherea? Actiū, p passiuo nō re git actm, ut p cipitat pro p cipitat & c. Alexāder dū pdit tēpus, dū cō parat, i. cōparat. Allatro tibi, aliqñ allatro te, ut i adagio. Canes igno tis oībus allatrāt. Rudolfus Agricola. Occurrēt allatrāt. Martia. al latres licet usq; nos & usq; tu semp pone cū dtō. Nōceo in sacris fe re habet actm. Obūbro tibi & te. In euāg. Et uirtus altissimi obūbra bit tibi. In Mattheo. Nubes lucida obūbrauit eos. In lib. Sapi. Nam nubes castra eorū obūbrabit, Scādo tectū & tecto. Manilius. Quod

Ioannis Despauterij Niniuite.

queris deus est conaris scandere cœlo. Virg. Scandit fatalis machina
muros. Subeo tectū & tectō. Virg. lamq̄ propinquabāt tectis mu
roq̄ subibant. Idē. Hęc inquit limina uictor alcides. Subijt. Eripio tibi.
i. aufero a te. Eripio te. i. libero. Impono tibi. i. decipio te. sed ne q̄s
opinetur uerba oia synonyma diuersos petere casus, sciat. Impono
non proprie significare decipio, quia impono tibi subaudiri uideť
fraudem, dolū, aut quid simile. sic uescor. i. pascor, non autem come
do. sic in suplico, illudo &c. facile iudicauerit ingeniosus (nisi forsitā
rarissime) synonyma petere diuersos casus. Quæro te notū est, quæ
ro tibi uxore, notū etiā est, quæro tibi pro interrogo te. rusticū esse,
immo penitus ineptū opinamur, sed dicendū est quæro a te uel ex te
Tulli. Quæro a uobis. Idem. quæro ex te. Persius. Quære ex me q̄s
mihī quartus Sit pater, haud prompte dicā. Soluo te. i. libero. soluo
tibi. i. quod debeo tibi satisfacio, ut soluo tibi nūmos, sed nostrū (ut
Horatiano uerbo utar) Præceptū auriculis hoc instillare memento.
Tu uiuendo bonos scribēdo sequare peritos, quia in sacris legūtur
quædā a nobis modo adducta, non usq̄quaq̄ sequēda. Adhortor
illū ad uirtutē & de uirtute. uide Thef. Mancī. Amisi boues. i. perdis
di. Amisi a me illū. i. remouī. Teren. in Phor. immo nunc (qd̄ aiunt)
auribus teneo lupū. Nam neq̄ quomō a me amittā inuenio, neq̄
uti retineā scio. Animaduerto hęc. i. obseruo. animaduerto i fontes. i.
fontes punio. Sueto. in Aug. Perusia capta in plurimos animaduer
tit. Teren. in And. Ea primū animaduertenda est ab illo iniuria. Ap
plico me ad terrā, & applico ad terram. uide Thef. Mancī. Aspicio il
los uel ad illos. uide eundē. Colloquor illum ueteres dicebant. ut in
plauto sepe patet. Nos colloquor cum illo. Sueto. in Clau. Collos
cutus sum cum Tyberio, ut mandasti mea Liuia. Cōpescō illū insā
niētē insanire, & ne insaniat. Prisc. li. xvij. Conq̄ror hęc rē, ob hęc rē
hac re et de hac re. conq̄ror tibi, & apud te hoc, & de hoc. uide Thef.
Man. dedignor hanc rem, olim etiā hac re ait Seruī. ænei. iij. Dego
ætatem & uitā. licet Plautus ablatiuo usus sit. Facio te certiorē. Vir
gi. metri causa certū dixit. Grauor pluma passiuē dicitur. grauor p̄
lentia tuā &c. id est grauiter fero, deponēs est, Sueto. in Augu. Am
pla & operosa pretoria grauabāt. Ouidi. lib. iij. trist. Illa meos casus
aggrauat, illa leuat. Indignor hanc rem & hac re. Prisci. xvij. p̄ actm̄
loquuntur. Cice. & Virgī. uide Thef. Man. Iuro terrā & p̄ terrā. Vir.
lib. xij. Hęc eadē ænea. terrā, mare, sydera iuro. ubi Seruī. ornatio
locutio & crebra apud maiores q̄ si uelis addere p̄positionem. Sap
pho Ouidiana. Perc̄ nouē iuro numina nostra deas. Ago gratias,
nō gratiā. licet Philel. in epistolīs non obseruet, habeo gratias & gra

tiā. refero gratiā nō grās. Ago uerbo, habeo aīo, refero factō. Plau. dixit, refero gratias. in Amphi. Ne ille edepol se merito meo referre studeant gratias, aliquē hominē alligent. i. subornent, immittant, destinent. Plautū sequit̄ in epistolis semel aut bis Philelphus, malo seq. Vallā cuius est dicta præceptio. Plautus in Milite. Date operā amicabilē. i. amice iuuate. Do & refero, pulchras habent constructiones uidete Calepi. Qui inter cæteros dicit, do nūc habere duos dtōs expressos. Vt apud Cice. li. ij. offi. Ne Marco quidē Seio uitio datum q̄ in charitate annonę asse modiū dedit populo. Nūc alterū subauditum. Vt apud Terē. Quā rem uitio dent q̄so animaduertite, dent sub. poetę. Nunc datiuū cū actō. ut do tibi ueniā. Nūc intercadente p̄positiōe duos actōs, ut do ad te literas. Nūc cū eadē post dtm actm habere. Itē significare, uēdere, offerre, obijcere, inducere, dicere, obtēperare, p̄stiuere, facere, cōcitare, sustinere, concedere, de q̄bus oibus ut de Refero exēpla adducit. Miror me, id est mihi placeo, sic miraris te &c. Duco diem de die. i. in longū protraho. dico diē, id est tempus cōstituo. Acceptū fero. i. fateor me accepisse, & habeo p̄ accepto. hīc acceptilatio. Odoror aris. i. odore p̄cipio, actiuū est. Admiratus nouitate nominis in ablatiua dixit Cice. Aequo magistrū, æquiparo patrē, ait Diome. Facio iter, id est eo. Habeo iter, id est ire debeo. Facio uia, id est aperio eundi locū ubi non erat. Facio uitula ablatiuus est, & subaudit uenuste actūs sacrificiū aut sacra. Virg. Quū faciā uitula pro frugibus ipse uenitō. Corripio telū, id est arripio, etiā significat rephendo. Inhio hanc rē, id est habere desydeō, ait Serui. in illud Virgilianū Georg. ij. Nec uarios inhiant pulchra testudine postes. Hiare inquit Landinus est os aperire, sed quia qui aliquid admirantur, aut uehemēter cupiunt hiantes, id est aperto ore id spectant. Inhiare concupiscere dicimus. Inhio huic rei uide regimen datiuui. Nauigo æquor. Iuro solē, uerro terrā, est græca figura, quia intelligit per ait Serui. in illud. Gens inimica mihi tyrrhenū nauigat æquor. Cruento uestem, id est cruore maculo. Virgi. ænei. x. Tundit humū, expirans infractaq; tela cruētat, uulgus cruento pro sanguinē stillo capit, sed inepte (ut opinor). Dico grates & refero, poetiū est. Virgili. ænei. xi. O decus italiæ uirgo q̄s dicere grates. Quasue referre parē. Stabilire latine dicit. Plau. in Amphi. Creontū regnū stabiluuit suū. Vindico te. i. ulciscor. uindico in te. i. punio te. Salu. Vindicatū fuit in noxios. Do salutē. i. saluo aut sano. Plau. in Merca. Des pacē p̄pitius salutē & sanitatē nostrę familię. Affero te ab iniuria. i. libero, descendendo. Pecco scripturam. i. male lego. Plau. in Bacchi. librū legeres si unam peccauisses syllabam, fieret corium tam maculosum q̄ est nu

Ioannis Despauterij Nintulæ.

tricus palliū. Ago, facioq; differūt, authore Aristotele. vi. æthi. & ix. meta. Nam facere est rerū in materiā exteriorē transeuntū, ut feci domū, librū, opus. Agere v̄o est rerū immanentū, ut ago fortiter, prudenter, ago orationē, quā differētiā etiā doctissimi linguę latinę obseruant, teste Nebrissen. Adamare est uehementer amare, sed lasciuę plærūq;. Deamo ualde & honeste amo. Amare cōcupiscētis est, diligere rationis. Sic Nebrissen. Colere est superiores cum obseruantia quadā amare, etiā significat exornare, exercere, habitare. Traho. i. uolenter rapio, deduco, reduco, comitatū prestare dicūt. Deduco nauem, id est ex nauali in aquā immitto. Subduco nauē. i. ad terrā duco. Ago oues. i. ante me cogēdo impello, En ipse capellas Protinus eger ago. hanc etiā uix tityre duco. nam caprā illā quę partu soluta erat deducebat. i. se illi ducem exhibebat, uixq; sequi poterat, reliqs agebat. Ago equum etiā significat equū insidendo moderor. Vehimus quę humeris, aut capite portamus, sic equus uehit fessorē, nauis r̄autā, aqua lignū. quę autē manu portamus, non recte dicimus uehere. Inchoo hęc rem. Virgi. in geor. Te sine nil altū mens inchoat. Idem. vi. enei. nocturnas inchoat aras. Ideo inquit Nebris. hęc uera. Geor. Merula iure Galeotū Martiū p̄ceptorē meū refellit q̄ in titulo cuiusdā operis sui scripsit liber inchoat, primus Lanci. meminit huius altercationis inter Galeotū & Merulā. & dicit Quintilianus sic locutū esse. liber inchoat, ubi quidā dixerūt inchoat pro inchoatur, ut p̄cipitat pro p̄cipitat. Addit Nebrissen, Incipio, & si cum actō construi potest, recte tamē possis dicere, liber primus incipit, sed rectius profectō liber primus incipitur. hęc Nebrissen. Incipit recte dici uideor posse probare ex Plauto in capti. dicēte. Q; diu id factū est. Annus incipit uigesimalis. In eo in magnis rebus locū habet, ut ineq; pacē, societate, fœdus, nō autē prandiū, cenā &c. Itē in eunte ætate, pueritiā &c. nō ineunte hora, sed potius incipiēte. Plau. in Asi. A me initis gratiā. Vindico hanc rē ab iniuriā. i. libero. Salio cum actō significat foeminā inire. Ouidi. in. ij. de arte. leta salit ouis. Hinc salax libidinosus, salacitas, libido, cauda salax. i. pœnis. Cano arma, uirūq; notū, cano progressui in datiuō, cano receptui, quibus historici sepe utūtur. i. ut melius p̄grediant &c. Macro. li. ij. in sopnū scipionis. Ad bellū p̄gressui atq; etiā receptui canit. Affero te manu id est meū esse ostēdo & libero. Participo te. Plau. in Stī. Vbi sint qd agant: neq; participāt nos, neq; redeūt. deficio te actiuū est, ut deficit me dies. Oui. Deficio prudēs artis ab arte mea. i. destituor, derelinqr. In multis dura sunt passiuā, ut adeo te. uix adeo a te, sic p̄eo &c. aditus, obitusq; participia legunt, deficit mihi res declarauim⁹ in res

gimine datiu. Calepi. multa dicit, deficio hac re cū ablatiuo. s. signi-
 ficat careo. Colu. Cōmode fluūt nec deficiūt macro solo. Facio uir-
 ti um. i. corrūpo. facio sementē. i. semino. Facit uela nauta ubi expo-
 nit nauigationi. facio pedē. id est funē quo tendit uelum. Virgi. una
 oēs fecere pedē. Facio naufragiū. i. patior, sic damnū &c. Facio car-
 mina, fabulas &c. nota sunt facio risum, stomachū uel bilē, id est irā
 hoc est moueo, facio delicias. id est lasciuio, lusito. Hiero. dixit in can-
 ticis deliciarī, facio furtū. i. furor. facio silentiū. i. sileo. facio potestatē,
 id ē do libertatē. facio sermonē. i. habeo. facio tamē uerba nō habeo,
 facio iacturā. i. patior dān ū. facio morā. i. moror quod significat ex-
 pecto, aliqñ etiā curo. Plau. Nil moror istas magnas dotes dapfiles.
 Item in mora teneo. Quinti. Quid me adhuc pater retines, quid mo-
 raris abeuntē. Facio missa. i. omitto. facio rem diuinā. i. sacrifico. Fa-
 cio ad hanc rem. i. profum. Ouidi. Non facit ad lachrymas barbitos
 ulla meas. Facio mulieri. i. coeo. facio finē. i. finio. hęc de facio Lanci.
 Sufficio patuit in regimine datiu, unde est sufficior in locum Petri.
 Strāgulo i. trucido. Sueto. Qui eū meridiātē quasi britānici emulū
 strangularēt. Rūpo silentiū. i. loquor. rumpo uocē idē. Inescare est q̄si
 esca decipere. Terē. Nescis inescare hoīes sanio. Maritare, dolare &c,
 pene infinita actiua sunt. Mereo cum actō. i. lucrō. Hora. Hic meret
 æra liber solijs. sic liber meus merebit multis argentū & aurū. Sue.
 in Nero. Quorū duces quadraginta milia festertia merebāt. mereo
 ære, cū ablatiuo precij. i. milito. Luca. gr̄e merēt paruo. Taceo hanc
 rem & de hac re, sic sileo quorū passiuua lecta sunt in doctis. Trāseo
 urbē & per urbē. Exaro librū uel epistolam, id est publice scribo uel
 edo. perfrico faciē os uel frontē. i. pudorē depono. Disputo hanc rem
 & de hac re. Cice. plura in hanc sententiā ab eisdē cōtra uerecundiam
 disputant. Quinti. de facto disputat, quū de amore quærat. Partici-
 po ante posuimus, quia actm̄ regit. Cic. Qui alteri exitiū parat, hūc
 scire oportet sibi paratā pestē ut participet parē. Gelo actiuū ē. Sene.
 in natura. hoc em̄ euenit, quas frigus ab ipsa tenuit a te facile gelat.
 Colu. Cādīdus apricat, zephyrus regela uerit aura. deriuo. i. diuerto
 Cice. pro Milone. Dicam em̄ nō deriuādi criminis causa. Scabo cor-
 pus quia Plini. lib. xi. dixit ad scabendū corpus. Cōsolor me hac re.
 Cice. ad Atti. hoc me cōsolor. Virgi. Hoc equidē occasum Troiē, tri-
 stisq; ruinas. Solabar fatis. ulciscor iniuriā. i. facio de iniuria uindī-
 ctam. Quinti. habet interim lachrymas ex miseratione eius rei quā
 ulciscit. ulciscor hostē notū est. ulciscor de te. i. uindictā cōtra te facio
 uel punio te in uindictā. Terē. Haud de te ulcisci sinit. Periclitor ho-
 spitē, conor magna. Alloquor te hanc rē. Virg. vi. Extremū fato q̄d

Ioannis Despauterij Niniuite.

te alloquor. Contestor litē, iuriscōsultorū est, quū duo aut plures ad uersarij ordinato iudicio dicere solēt, testes estote, author est Festus. Vitupero contrariū est ei quod est laudo. uitupero onis. i. uitupera tor, ut notat in. Plau. Bapti. Pius. Suauior. i. osculor, etiā in bonū ca pitur. Cice. ad Atti. Atticū nostrū cupio suauari. Idem. ad Tyronē. Veniēs in medio foro dissuuiabor, adhortor te de uirtute, qđ uulgo ad uirtutē. Cęsar de bel. ciuili secūdo. Et de custodia urbis ac de fensione adhortarētur. Declino hęc rem. i. deuito. Cice. li. i. offi. Decli netq; ea quę nocitura uidētur. declino a te. i. caueo, sed idē fere sensus est cum priore. Cice. li. iiii. Tuscu. A malis natura declinamus. Itē des flecto recedo. Idē in Lelio. declinādū est de uia, depono rem tecū, di ctum est in regimine datiuī, si rite recordor. decollo. i. collū trunco. Fenestella lib. ij. Quēadmodū cęsar a piratis captus sit, utq; eos pos stea ceperit & decollauerit, significat etiā excollo deponere. Afranius. Nūc Iouē in tuo collo habes. decolles caue. Sic Perot. in Cornu copę, quod nūc nō est mihi, in eo credo nō nihil lepidę cōstructionis haberi de his uerbis scenero, do, facio, tēpero, elimino, scio, rogo &c. quorū constructionē si nō plene discusserim, nemo miret, quia non omnia p̄cipit unus & regulas dedi nō omnia regularū exempla de clarare promisi, sed ad decollo redeo, qđ in Afranio uidei mihi capi in priore significatiōe, significat idē decipere, ait Calep. defamo et diffamo huc pertinet, ut idem probat ex Gel. Inclino hęc rē. i. infles to. Iuue. Atq; ipsos etiā inclinare maritos. Inclamo. i. cōtra clamo, & aliqñ maledictis et cōuicij inflector. Plau. in sti. Tuos inclama tui delinquūt. Clamo etiā actiuū ē. Plau. Plaudūt partim. clamitant me ut reuertar, sepe est absolutū. Nobilito. i. nobilē facio & notū facio recte dicit. uide Perot. Gero p̄torē consulē &c. i. sum p̄tor consul &c. elegantissimę locutiōes sunt qbus Philel. frequēter utitur. Pē deo, id est pondero, metaphoricōs cōsydero, estimo. unde pensio, pē siculo idē significat. Gel. Pensicula utrūq;. pōdero etiā significat cō sidero, examino, pēdo p̄nas. i. punior. p̄stolor actiū regit & dīm ut diximus. Plau. dum eū domo p̄stolor. Apu. equidē eū magno gaudio p̄stolabar. Molior cū actō diuersa significat. uide Perot. Mo lior habenas. i. guberno. molior huic insidias. i. cogito, paro. molior arcem. i. ædifico. ludificor te. i. per iocū ac ludū fallo, ut Fauni p̄ no ctem ludificatur mulieres. Affecto rem. i. nimio affectu & anxie q̄ro Inde affectatus sermo. i. nimis anxie & (ut ita dicā) curiosē questus, sic affectata oratio & affectatio, curiositas & nimia diligētia, & affe ctate curiosē capī, aliquādo p̄ afficio. Plau. Tria flagitia ait damna, quibus patrē & nūc teq; amicosq; omnes affectas. Recoło. i. repeto,

meditor & in mēte tractio, non autē recordor, ut pleriq; indocti usurpant, inquit Perot. Qui. Hęc tua (nam recolo) quondā germana canebat. hic casum nō regit est tamē actiuū. Capero frontē. i. rugis cōstraho & asperitatē uultus ostēdo, tractū a caprorū frontibus crispis. Plau. Quid illud est quod ille caperat frontē seueritudine. Cōsulo te id est peto consiliū, potest addi gūs, ut notat etiā Niger, ueluti cōsulo te remediū, uentilo triticū, uentilo faciē flabello, sonuit teritiā horā & teritiā hora pulsata est dicēda, tacendaq; calles, ait Persi. Aucupor gloriā, uenor populū suffragia. actiue usurpatur, nā in prima significatione, sunt absoluta, ut liuere quod metaphoricis, p inuidere datiuum regere probat in Cornucopię Perottus, si oīa circa hanc regulam occurrētia uoluerō annotare, in maximū cresceret regula libri ubi nostra nō suffecerint, aliorū cāpos omnis elegantię refertissimos, peragrare poterūt diligētes pceptores, & dulcissimos flores discipulis carpere, nobis est receptuū canendū.

REGVLA. III.

Cælo, rogo, doceo, geminant ut uestio quartos.
 Diuersos, dices ueniam bene poscimus abs te,
 Induo ueste Petrū, dic & uestem induo petro
 Rem tibi uel de re, te cælo dicimus apte,
 Te doceo de grāmatica, tu dicitō parce.

Verba celandi, rogandi, docendi, & uestiēdi regūt duos diuersos accusatiuos, ut cælo te arcana, doceo discipulos poesin, rogo magistrū ueniā. Induo te tunicā. Dixi diuersos, quia multa regunt casus duos pro eadem re acceptos, uel quasi acceptos, ut uoco te hominē, nuncupo te asinū &c. Verba huius regulę uocat Niger transitua, quia ultra propriū casum actiuorū accipiunt secundū casum accusatiuū etiā propriū. Nostrates uocant actiua quæuis transitua, & ponunt triplicē transitionē, debilē scilicet, ubi uerbū petit post se genitiuū, datiuū, uel ablatiuū ut casum propriū, nō autē accusatiuū. Vehemētē uero ubi uerbū petit unicū accusatiuū, ut casum propriū, ueluti amo deū &c. Vehemētissimā ubi uerbū petit duos accusatiuos ut casus proprios, ueluti cælo, rogo &c, dixi semper ut casum propriū, ppter datiuū q aliquā cōmunis est, aliquā proprius, ut declarauimus, et propter actiū & ablatiū tps q semp cōmunis est, & ablatiū instrumētī q itidē cōmunis est & plures forsitan, ut patebit & patuit de ablatō & q̄tuor gūs precij, ut quāti doces, quāti cœnas &c. Verba celandi nō inuenio nisi unicū cælo, dicimus autē cælo te hanc rem, cælo tibi hanc

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

rem, & celo te de hac re. sic notat Perot. & Niger. Auth oritate (quã omiserunt) ego rem stabiliã. Terẽ. in Adel. Ea ne me celet. Oui. in Canace. hoc te celauimus unũ. Cice. li. vii. epi. Bassus noster de hoc me libro celauit. Aemilius Probus de uita Alcibiadis. Id Alcibiadi diu-
tius celari nõ potuit. Verba rogãdi (licet nõ penitus eodẽ modo si-
gnificantia) sunt rogo, precor, obsecro, flagito, posco, postulo, oro,
exoro, exigo, peto, interrogo, moneo, admoneo, percõtor, p secũdo
actõ petunt aliqñ abltm cũ ppositiõe a, ab, abs, de, e, uel ex, Virg. xi.
Ipsum obtestemur, ueniãq; oremus ab ipso. Teren. in An. Ip̃m hũc
orabo, huic supplicabo. de supplico quod dtm petit dixim⁹. Prisci.
dicit actm habere posse, sed nõ probat. hortor & adhortor (non legi
duos actõs sine ppositiõe habere) dicta sunt prius, ut moneo admo-
neo. Cice. pro Murena. Quẽ deprecatus a dñs imortalibus sum iuz
dex. & paulopost. Eadẽ pcor a dñs imortalibus. dicimus etiã pcor te
hanc rem. Tulli. hoc te obsecrat. Eflagito. i. ardẽter & cũ uehemẽtia
quãdã atq; clamore postulo. Pli. lib. iij. Qui Lusitaniã & Taracõnẽ
sem accolunt iure cordubã petũt. rarẽ est loquẽdi genus, quia frequẽ-
tius dicit. peto a te, uel ex te &c. Postulo p accuso regit gm, ut dixi-
mus, ueluti postulo te furti, postulo. i. apud iudicẽ peto. ff. de dã. infe.
l. dies. oro & precor tibi uetus loquẽdi modus. Virg. lib. viij. Optis
me graiugenũ cui me fortuna precari. Terẽ. Credo qd mihi sic oret.
Virg. xi. Pacẽ te poscimus oẽs. Turne. de quẽro sic dicit Cale. Quẽ-
ro te hanc rem, quẽro te de hac re, quẽro rem abs te. i. inuestigo ueris-
tatẽ. Ego semp legi cũ abltõ, ueluti quẽro ex te &c. Plau. in. i. scena
asinariẽ. Redde operã mihi cur hoc ego ex te quẽrã. Idem in princĩ-
pio eiusdẽ uideĩ dare datiuũ dicẽs. Per dñũ fidiũ quẽris iurato mihi
uideo necessẽ esse eloqui quicquid roges, sed ego uerbo quẽris hic
nullũ do, xp̃sse casum, & datiuũ iurato mihi, cõstruo cũ necessẽ eẽ
eloqui &c. Terẽ. in Heau. Suspitiõnẽ istã ex illis quẽre. Verba docẽ
di pauca sunt apud peritos, nec suadeo dare aliquibus casum hu-
ius regulẽ, nisi autoritate confirmẽt. Salu. cõtra Tul. Quẽ miners
ua oẽs artes edocuit. doceo te de hac re. Idem in Iug. Qui senatũ do-
cerent de cẽde fratris, sed per abltm parcius loquẽdũ est, doceo te ar-
te non dicã, quia apud Cice. ad Petũ. Socratẽ docuit fidibus nobis
lissimus fidicen, intelligit canere, ut scio & disco fidibus, non aut scio
disco grãmatica, ut sit ablatiuus, melius autẽ dicit per subaudiõnẽ
scio fidibus, q̃ si adderet canere, ut scio grẽce, latine &c. Passiua uer-
borũ huius regulẽ regũt secũdũ casum, ut rogor a discipulis ueniã.
Induor tunicã, doceor grãmaticã, id admoneor. Salu. in Cat. Per le-
gatos cuncta edoctus. doceor de his. Cice. p. S. Roscio. De his rebus:

syllā doceat. Docēda est ratio bene dicī. Manili. lib. iij. Magna est ratio breuiterq; docēda. Subdoceo t. bi. i. tui loco doceo. pōt dici dīūs cōmunis, quia regit bene a uerbis huius regulę Aug. li. iij. cōfēs. grā matico subdoceret uehemēter desyderāti. Erudīo te literas nō male, sed frequētius tñ. Erudīo te literis uel in literis legī. Oui. Hortaturq; seq. dānosq; erudit artes. Idē. Neue puellarū lachrymīs moueare cauetō. Vt flerent oculos erudiere suos. Gel. gręcas literas eruditās. idē dedit nomini indoctus actm dicēs alio i loco, indoctus alia. Tu sequere Quinti. dicentē, literis erudito. Disco. i. doctrinā accipio. dīz scit discipulus quē docet diligēs doctor, ideo docēdi uerbū nō est dī sco; nec huc pūnet. Vir. Disce puer uirtutē ex me, uerūq; laborē. deo disco. i. quod didici obliuiscor. miserendū est eorū q; magna merces de discunt dedocēda dediscendaq;. Dedocere est falsum ostēdere qd alter docuit. Plau. in Amphi. Haud æquū facit q; id quod didicit de discit. Instruo. i. p̄paro & erudīo, regit actm cum abltō. Caro. Si tibi sint natī, nec opes, tūc artibus illos Instrue. Virg. Socios simul instruit armīs, qñq; solū regit actm. Idē. Instruim⁹ mēsas arīsq; reponim⁹ ignē. inuenit etiā cū duobus accusatiuis, sed in sacris pro doceo. Vī am iustificationū tuarū instrue me, instrumētū quo aliquid fit. Verba uestīdī p̄ primo actō habēt datiuū, ut induo tibi tunicā. aliqñ p̄ secūdo habēt abltm, ut induo te tunica. In sacris. Vestiuūtq; eū stolā byssinā, Paulus. Induite uos armaturā fidei. In Ecclesi. Induit eū dñs coronā glorię. Vir. Troianos exue cęst⁹. accusatiui sunt diuersi. Suetō. in Cali. Bonis exuti. De induo, exuo, multa Cale. uide si libet. Naso meta. ij. Iam dudū uincula pugnat Exuere ipse sibi. Virg. ij. ĩneī. Et inutile ferrū cingit, actūs est ferrū. Ibidē. Impulit his cingit telis. Naso meta. i. Flumināq; obliqs cinxit decliuiā ripis. Idem in de pōntō. Dumq; latus sancti cingat tibi turba senatus. sic succingo, accingo, p̄cingo. & in acti. aposto. Calceare caligas tuas. Teu. ruffel. dicit Thessaliēn. significare. caliga notū autē est nō p̄prie capi p̄ eo quod uulgo dicit caliga. Calceo cū e, nō cū i, ut notat Lanci. Marti. Nescit cui dederit tyriā Crispinus abollā Dum mutat cultus induitq; togā Addam aliqua de oibus p̄miscue. In lib. Regū. dedit mihi dñs petitionē quā postulauī eū. Plau. Quā tu uirginē me reposcis. In Euan. Si quid petieris patrē meū in noīe meo, dabit uobis. Itē. Si filius petierit patrē suū ouū, nunquid dabit ei scorpionē: Eldre. i. Erubui petere regē auxiliū & equites. & Cice. A te peto ut honoris mei causa eū expedias. Petiui romā. i. accessi. Peto te lapide, id est insequor. Virg. Malo me galathea petit. Pruden. saxo petit increpat ore. Psal. Docebo iniquos uīā iustificationū tuarū. Plau. Paup̄tas oēs artes p̄ce

Ioannis Despauterij Niniuite

cet. Martia. Quū rogo te nūmōs sine pignore, nō habeo inq̄s. rogo tibi ueniā p̄ datiuū cōmunē bñ dicit̄, p̄ propriū barbāre, quia nō datiuū, p̄priū habet rogo sed actū, utrūq̄ igit̄ bñ dicit̄, rogo tibi ueniā & rogo te ueniā, sed nō p̄ eodē sensu, mat̄ roga mihi p̄ceptorē meū ueniā. In euā. Interrogabo & ego uos unū sermonē. Cēlo, p̄ sculpo regit unū actū. Exuētes eū chlamydē. Stola glorię induit eū. Tullius. ut ego quoq̄ te aliqd̄ admoneā. In sacris. Expoliat̄es uos ueterē hōminē, dicit̄ esse duos actōs, nos dicimus solū expolio te ueste. In euāgelio. Si qd̄ aliquē defraudauī reddo quadruplū. Thessaliē. dicit̄ esse duos actōs diuersos, sed qd̄ uidet̄ melius capi, p̄ in aliquo, uelut̄ qd̄ te lesi, hinc cōsequēs nō est defraudo duos regere actōs, nec dicimus defraudauī Petrū pecuniā, sed pecuniā in abltō. Plau. quoq̄ (ut ego notaui) uidet̄ dicto ybo dare duos actōs diuersos, in prima scēna asinarie dicēs. Nisi qd̄ tu porro uxorē defraudaueris. Quid̄ inteligo, i. in quo. Magistro p̄ doceo dicit̄ Thessaliē. regere duos actōs. Catō. Inuenies aliqd̄ quod te uitare magistro, sed fallit̄, q̄a alter actōrum regit̄ a uitare. Magistrare significat̄ regere, tēperareq̄, ut Festus ait. Multo in sacris duos habet actōs. Eldre. ij. Multauit̄ gentē argētī talēta cētum, & auri talentū unū, de hoc ante diximus. Plau. Hāc ueniā illis sine te exorē. Idē in Pseud. Sunt quæ te uolumus percōtarī Ant. Man. Percontor̄ illū hanc rem. Luca. Dux etiā uotis hoc te fortuna p̄caī, de uerbis huius regulę uersus Aldi manuij sunt hi.

Flagito, posco, peto, doceo, rogo, calceo, cēlo.

Exoro, admonēo, moneo, atq̄ interrogo, cingo.

Induit̄ & uestit̄, cumq̄ exuo postulat̄ oro.

Omnibus his quartos poteris cōiungere binos.

Iubeo & cōsulo ante notaui huc aliqñ p̄tinere. de passiuo Iubeor etiā locuti sumus. Virgi. Haud secus ac iussu faciūt. Pollio ad Cice. Quod iussus sum eo tēpore atq̄ ita feci, ut apparet inimico impatū esse. Sene. ij. declama. Omnibus istis tanq̄ seruatoribus tacere iubesor, permittamus itaq̄ cū Lanci. & Manci. sic pueros etiā in epistolis loqui nōn nūc̄q̄ licere. Idē uiri impor̄ q̄ Hora. usus est, recte dicit̄ in quauis oratione testantur, sed acta agimus, ,

REGVLA. IIII.

Delectat, decet, atq̄ iuuat, da quarto & oportet.

Hęc quattuor uerba delectat, decet, iuuat pro delectat & oportet ac cufatiuū petūt cū infinitiuo & impersonalia dicūtur, sine infinitiuo p̄sonalia, & actū petūt tamē p̄ter oportet quod uix p̄sonale repit̄, nisi forsitan apud Terē. dicentē. Quæ assolent̄ queq̄ oportent, sed in

usu nō est psonale. Exempla regulę sunt. Delectat me literis incūbes
 re, decet pceptorē bonis literis imbuere iuuentutē. i. insituere, imple
 re nō perūnet imbuo, nec insituo ad regulā modō dictū, quia semp
 uolūt cū actō abltm, ut intererit multū qbus artibus & quibus hūc
 tu moribus insituas. Quo semel est imbuta recēs seruabit odorem
 Testa diu. Sene. epi. xxxiiij. Agricolā arbor ad fructū perducta dele
 ctat. i. uoluptat, ut notauit Picū mirādulanū loq. delectat me carmē
 & delector carmine deponētaliter sine præpositione dicit, sic obles
 cto me carmine & oblector carmine. De his uide Calepi. qā multa
 dicit. Iuuat nos uidere nemora. Virg. Nō omnes arbuta iuuāt. i. de
 lectant. Decet te caste uiuere. Oui. Lude, decēt aios mollia regna tus
 os. lectū est olim cū dtō. Cice. li. iij. de ora. qñq; id deceat prudentiæ.
 Teren. in Adel. Ut uobis decet. Salu. teste Seruio in .viij. ænei. Locū
 editiorē q; uictoribus decebat. Idem in Jug. Quibus p magnitudine
 imperij ius & iniurias oēs curę esse decet. Mancī. adducit testimoniū
 hoc, sed fallit (ut mihi uidet) qā aliter dici non pōt nec regit ab decet,
 sed ab esse ueluti. Te bene uiuere mihi decet esse curę, nō uideo quō
 hic posset dici me decet. Sciolus, pfecto sum, & multa nihilominus
 considero a sūmis uiris nō optime posita, q magna cū reuerētia eos
 rum nō possum nō interim manifestare. huic uerbo cōtrariū est des
 decet. i. nō decet, ut dedecet te ita uiuere, dicimus etiā dedecet in illū,
 Tul. i. offi. Si qd dedecet in illos, uitemus ipsi. Dicimus quoq; dele
 ctor his & in his. Vale. lib. vij. ca. ij. ut mala cōsuetudine delectentur
 optāt. Fabi. li. ix. Delectat^o est in his etiā. M. Tullius. Testimonia ubi
 impsonaliter caperent sunt inuētū facillima, ideo suspedeo. Oportet
 psonaliter capi inuenio apud plures q; apud Terētiū. Quintili. teste
 Passio, disertos satis putat dicere q oporteat. Cęcilius apud Prisc. Ut
 ea q oportuerint facta non sint, de oportet cū participio pteriti tem
 poris. Vide participiū. Q; si p psens loquēdum fuerit, magis actiua
 uoce q; passiuā utemur, qā elegātius dicit, oportet legere libros. Ex
 pediat euoluere authores, utile est cognoscere plurima, opprecū est
 habere q; imitemur. Necesse est habere usum. Cōducibile est descen
 dere in certamē, & agitare cū alijs cōtrouersias q; cōtra oportet legi
 libros &c. qā illū modū magis authoritas probat, q; uis hūc grāma
 tica ars cōmēdet. hec Valla. notās etiā quodā in loco qdā esse imp
 sonalia ex adiūcto, qā. s. impsonalibus iungunt, & sunt hæc solet, des
 finit, incipit, debet, pōt, ut me incipit tædere uigiliæ, mihi desinit plas
 cere, studere, dicimus quoq; sed raro (ut idem testat) desinit tædere ui
 giliæ &c. eadē uerba psonalibus iuncta psonalia sunt, ut incipit Ioā
 nes amare, quod uerbum infinitiuum uel intellectum semper habet

ait Lanci. eoq; differt ab inchoo, quod in prosa cū infinitiuo uix inuenitur. Fugit, later, preterit, capit, fallit cū actō significat ignorare, ut later me quorsum euadet, id est nescio, capiūtur sepe impersonaliter debet, solet, incipit, desinit, cū solo infinitiuo etiā psonali sunt impersonalia ait Perot. ueluti incipit dilucescere &c. his addit Sulpiti. Verulanus uult, ut me uult delectare dormire, id nunq; mihi placuit, neq; ausus sum primus dānare, ideo adhero Lanci. q cōtra triuias les probat uult nunq; esse impersonale. si qs uelit alijs assentiri, adducat cōtra nōs doctissimi cuiuspiā autoritatē, secus nihil egerit, multum differūt, ut differit Lanci. Oportet & opportunū est, quia hoc significat cōmodū esse, & gemino pp scribit, ex ob & portu. illud ꝑo unico, qā prima corripit, & significat necessariū est. Var. in re rusti. Tertia res est nutritatu quę obseruari oporteat, hic est uerbū psonale, quod in disuetudinē abiit. Qm ꝑo in secūda regula accusatiui posui pro actiuis quēdā nō sua ui, sed ppositiōis actm regētia, ideo annexā regulā quā Alexāder ponit.

REGVLA. V.

Compositū quandoq; dabit, sibi ppositurā
Casum, quocirca quartum sextumq; dat exit,
Sæpe quidē docti repetunt bene ppositurā,

Copositū habet interdū casum ppositiōis cum qua cōponit, ut exeo ab extra actm. Teren. in Ecy. Quū limē exirē. Hinc elimino, id est extra limē fero, & habet actm. Hora. Ne fides inter amicos Sit q dicta foras eliminet. Exeo ab ex abltm. Luca. Exeat aula Qui uult esse pius, quasi ꝑo in aula, id est domo principis nō sint pñ, sed scurræ, parasiti, assentatores impudentissimi &c. Virg. Quis multa meis exiret uictim. a septis. Ornate etiā ppositio repetit pferim apud oratores. Tul. li. iij. epi. Ne aut tibi exire ex urbe necesse sit. Idē lib. i. Tusc. Ut exeamus e uita læti. Et de responsis aruspiciū. de cauea exire uidebant. Dixi in regula qñq; quia sepe ppositionis casum uerbū nō habet, ut patit in cōpositis a sum, quę datiuū, poscūt uti pbauimus, & in multis alijs, ut assentior, succurro, occurro. Ponam igitur hic multa promiscue. Exeo hominē, id est morior, ut probat ex Solino Lanci. Adeo urbē, in urbē, & ad urbē. Adeo patrē, ad patrē, nō aut in patrē. Decedo de puincia, ex puincia, & a puincia. Effugio. man⁹ & manibus & e manibus. Egredior urbē, urbe, & ex urbe, extra urbem & ab urbe. Sueto. in Aug. quis statuisset nō egredi tabernaculum, hoc fit ab extra, Idē in Tyberio. Nō egressus est uilla, hoc fit ab

ex uel e. Ibidē. ab urbe egrediēs. Et iterū. E cōiuiuo egrediēs. Tull. p Quintio. Extra hos cācellos egredi conabor. Euadimus hostē & ex hoste, id est effugimus. Sueto. in Tybe. Carmilius me euasit. Tulli. p Sylla. Cui⁹ ex insidijs euaseris. Euado gradus, et ad gradus, id ē ascēdo. Virgi. iij. ænei. Sic fata gratus euaserat altos. & li. ij. Euado ad sūmi fastigia culminis. Excedo italia uel ex italia. Sueto. in Clau. Italia excessissent. Teren. in An. Ex isthoc excesserat loco. Sic expello. Luca. lib. iij. Sedibus elysijs cāpoq; expulsa piorū. Idē lib. ij. Expulit armatā primis a sedibus urbē. Coelius. Cice. li. viij. epif. Nam me quū expulisset ex italia Pōpeius. Hæc res excidit memoria uel e memoria, uel memoria huius rei excidit mihi. Anguilla elabitur manibus uel e manibus, metaphoricos significat effugere. Vinū deducit anīmo curas. Hora. Nō domus & fundus nō grīs aceruus & auri. Aegroto dñi deduxit corpore febres, nō aīo curas &c. Deduco itinere significat deduco multa, uideat Cale. Qui uult deducere aliqñ eē de trahere. Plau. in Cur. deduco pedes de lecto clam miles ne sequat. itē reuocare. Hicro. ad Helio. lbi quies nō est ubi mēs a pposito sepe deducitur. Itē descēdere aut deriuare. Lactā. lib. iij. diximus nomē religionis a uinculo pietatis eē deducitū. Itē deterrere. Cic. Terētiē. Neq; legis improbissima pœna deductus est &c. Itē extenuare, amouere, & honoris causa comitari, &c. Vbi hæc regula locū habet, pōt cōpositū in simplex resolui, ut deduco corpore, id ē duco de corpore &c. ubi hoc nō fit, regula locū raro habet, ut derideo, deludo, deficio, deligo &c. q̄ actm habēt, aut aliū casum scđm regulas nostras. Deligere est magis idoneū ad rem agendā secernere, ut fratres delegerūt Nicolaū quernū ministrū. Eligere ad emolumentū nostrū p̄inet, ut elige quod uis. Deludo te, illudo tibi, aliquādo etiā te, arrideo & subrideo, tibi. Cice. de respōsis aruspicum. De cauea exire iubebāt. Plura eiusmodi sine dubio inuenies. Curtius. Montē leuiter alluit p̄teries amnis. Tulli. Gēs quę accolit nilū, id est habitat apud Nilū. Alluere est iuxta fluere. Virgi. Addit oppida pastor. Teren. Adorgus est fratrem iurgio, id est litigauit cū fratre & obiurgauit. Adorior pprie significat ex insidijs aggredior. Virgi. Talibus aggredit Venerē saturnia dictis. Idē. Quas uēto accesserit oras, dic etiā accedo ad te. Ouidi. Deucalion lachrymis ita Pyrrhā affatur abortis. In sequētia. Tetrasphlegetontit assilijt tenebras. Oui. ij. metamor. Talia dicentē circūstant omnia solē Numina. Multi angeli circūstāt deū. In Marco. Circūspiciens illos cū ira. Satellites circūstāt principē. Circuuii cœmisterium, hoc græcū significat dormitōriū, nempe in ipso dormiunt christianorū corpora. Salus. Iugurtha oppidū circūsedit. Virgi. Sed

Ioannis Despauterij Niniuite.

nox atra caput tristi circūuolat umbra. Plau. in Mustel. Circūduce istū hāce edis & cōclauī. duo sunt accusatiui, unus uirtute uerbi, ab ter uirtute ppositiōis, ut in trañcio, apud eundē. Traieci exercitum Isarā. Cēsar in cōmētarijs. Cēsar oēm eqtatū funditoresq; & sagittarios pontē traduxit traduco (uberbringē) eqtatus, exercitus equitū trañcere (uberschiffen, sed p̄sentis negocij nō est significatiarū declaratio. Trañcio mare, id est trāseo. trañcio exercitum, id est trāsporto trans mare aut flumē. Liui. Traiecit copias hiberū. Plau. in Menec. Prandi, potaui, scortū accubui. Cice. Ut nostras uillas obire possis, id est circūire. Obeo legationē, id ē cōpleo, facio, finio. obeo mortē. i. morior. Terē. Is obiit mortē. hoc etiā in ablatiuo dicit. Sue. in Aug. Morte obiit repētina. Obeo sine casu, p eodē dicit. pcurro. Virg. Arguto cōiūx pcurrit pectine telas. Io. pcurrit tēplū, perambulat forū pererrat urbē, pagrat oppidū. Virg. Ille fuga siluas, saltusq; pererrat Perlabi undā, legi in Hora. Lisa perlabit Gandauū. Terē. Dum hęc puto p̄terij imprudēs uillā. Claudia. Rapuit confinia mōrēs Vīctor & abscissos interluit equore montes, id est interfluit. Trāseo flumen, transgredior mādatū, trāsilio fossam. In sacris. Mente polū nos trāsferre satage. Plau. in Mostel. Perpluūt tigna. Cēsar. In oceanum influit, repetit ppositio. Circūdo solū corio. Virg. Taurino quātū possent circūdare tergo, & circūdo coriū solo. Martia. Qui recitaturus circūdat uellera collo. Hic se posse loqui posse tacere negat. Inuado hostes & i hostes. Salu. i Jug. Milites lugurthini signo dato castra hostiū inuadūt. Tul. p Sex. Roscio. accusat hi q i fortunas hui⁹ inuaserunt. Sic dicimus intro urbē & in urbem. Alloquor actm̄ petit, ut cōpello quod idem significat, loquor autē dtm̄. Obsideo urbem. ab horreo hāc rē & abhorreo rem, sed sēpius hanc rem, ab hac re. i. alienus sum. Sueto. in Aug. Distortos abhorrebat. Idē in Calig. Nec abhorret a ueritate. Trāsfero duos actōs habet, sed alterū sēpius cū p̄positione. Cice. lib. i. offi. Mediocritas ad omnē usum, cultūq; uitæ trāsferēda est. Luca. in. x. Nondum trāslatos romana in sēcula luxus Mos autem ita transferē, ut penes priorē remaneat, secus in alijs. Circum uenio. i. decipio. Indo medicinas in mel, id est impono. Cato in ficellā indito, inditū nomē, id est impositū. Incurro rem & in rē. Cice. In odia hominū incurrūt. plau. Atq; eā abercet domo. i. phibet. ab labor & p̄terlabor cū accusatiuis legunt. Illuceo in sacris dtm̄ habet Plau. dat actm̄ dicēs in Bacchi. Vulcanus, sol, luna, dies, dei q̄ttuor, scelestiorē nullū illuxere alterū. Valeri. Et se cōsulatu abdicauerunt. Plau. Quid istud est negocij q̄ tā subito abeas domo. Sueto. Curia abstinuit. Idē. abstinuit alieno, de hoc in regimine genitiui. Absum

Italia ante patuit. Sueto. Decedere uia. Idē. Decessit morbo aq̄ inter
 cutis. Idē. Decessit paralisi. Vale. Prouincia iussit decedere. Hora. De
 scendo cœlo, & dic age tibia. Vale. Incepto iussit desistere. Desitus
 tus auxilio. Hora. Viuere si recte nescis discede peritis, sed forsità est
 dt̄s. Vale. r̄ndit se uita malle excedere. i. mori. Salu. Prœlio excede
 re, id est egredi. Terē. En̄ciat oppido. Virgī. Portaq̄ emittit eburna.
 Exigo plura significat, sed inter cœtera elegatissime significat en̄cere
 cū actō & abltō. Virgī. Quū Italia Pyrrhū exegisset. Exeo sapi⁹ abs
 latiuū habet. Oui. Et rogat ut testis exeat umbra suis. Plau. Pr̄sagis
 bat mihi animus frustra me ire, quū exirē domo. Amplius de actō.
 Stati. Campū exire uetat. Quū pigeat tētasse libet tētare modū exit.
 Multa ut diximus p̄positiōis casum respuūt, ut assideo, asto, assurgo
 & plura q̄ dt̄m petūt, ut añpono, postpono dt̄m cū actō. nam ab añ
 nō inueni q̄ illius uirtute actm̄ habeāt, pr̄ter anteeo, añcedo &c. de
 q̄bus in regimine datiuū. Insideo ramis, insideo equo, id ē sedeo, ma
 neo aut sto sup talē rem. Laetā. lib. v. Et iustus ille nactus fuerit alis
 quē fauciū equo insidentē. Insideo in hac re. i. intus sedeo uel sto. Cis
 ce. li. iij. Tusc. Quū autē hic feruor cōcitatioq̄ animi inueterauerit,
 & tanq̄ in uenis, medullisq̄ insederit, significat etiā obsidere mō cū
 actō. Liui. li. ij. de bel. pu. mago locū demōstrabit, quem insidebatis,
 mō cū dt̄o. Virgī. ix. Arripuitq̄ locū & siluis insedit iniq̄s. Liui. lib.
 ix. Insellis oibus uis p̄ q̄s cōmeatus ex sanio subuehebat. Insido etiā
 cū actō & dt̄o cōstruit, sed cū dt̄o sepius. uide Cale. Insidior cū dt̄o. i.
 insidias tēdo. Salu. in lug. adherbalē uite suę dolis insidiatū esse. Insis
 lio cū dt̄o legit̄ sæpe. L. uca. lib. ij. Insiluitq̄ solo nociturus pondere
 puppi, puppi dt̄s regit̄ a nociturus, quia cū dt̄o nūc semp cōstrues,
 licet in sacris & apud ueteres aliter legat̄. Immitto ori et in os. Hiero.
 Immisit in os meū canticū nouū. Inhergo tibi. Colu. Oliuę sicut mas
 tri inherēt. Infligo tibi opprobriū. i. incutio, ingero. Insero tibi, inse
 ro arbori plantā, infero me q̄stioni aut illi rei. i. imitto. Colu. Crudū
 ouū ieiuni faucibus inferas. Subeo tectū, tectō, ad tectū. Virg. Hęc li
 mina uictor alcides subiit. Idē, muroq̄ subibāt. Idē. ad tecta subibāt
 Paupis euādri. Inter, significatiōnē plærūq̄ mutat, & cōposita sæpe
 dt̄m habēt, ut interdico aliq̄n aliū, p̄ regularē exigētia. Intercedit tibi
 mecū amicitia. i. amicitia inter nos est media q̄ nos cōciliat, interces
 sit Cato. i. in mediū se p̄bis & ui opposuit. Percurro forū, plabitur
 undas, ueteres honeste dixerūt, q̄d nos dicimus curro p̄ forē &c. au
 thor est Serui. li. i. ænei. at ueteres hic sine rephēsiōe seq̄ poteris q̄q̄d
 dicat Ser. Affigo hastā terrę, & figo terrā hasta, p̄uenio & p̄cedo ac
 cusatiuū uolūt, p̄eo dt̄m, ut añ p̄bauim⁹, sicut obtrecto &c. Et tantū
 lum de hac regula.

REGVLA, VI. & catholica quidem.

Qꝛ poscendo diu quartum uel ponito sextum.

Cum quouis verbo secus ablatiuus abesto.

Questione de tēpore facta per q̄diu, aut q̄dudū respondebit actiūs uel ablatiuus cū quouis uerbo. Virg. i. ænei. Vna cū gente tot annos Bella gero. Cice. Abiui magnā partē cōsulatus tui. In canonicis epistolis, & nō pluit annos tres & mēses sex. Teren. Annos sexaginta natus es plus eo, ut cōijcio, non quia bene dicit hic plus eo. Virg. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis. Stertis noctes & dies. In sacris. Adhuc modicū uobiscū sum, subaudit tēpus, ut hic. Adhuc modis cum lumē in uobis est, id est lumē, christus scilicet est in uobis inter uos modicū, subaudit tēpus actiūs, de ablatiuo studiū Louanij ānis septē. Aliter utpote si nō sit tēpus (ut ita dicā) q̄diu solū respondebit mus p̄ ablatiū, ut ueni hora tertia, nō tertiam. Plī. Omnia plenilunio maria, purgant. In sacris. Media nocte clamor factus est. Hic aliqñ ad dicitur de p̄positio. Hora. Vt iugulēt hoīes surgūt de nocte latrones, ut tēp̄m salues nō exp̄giseris. Liui. li. iij. de punico bello. Cōperūt epulari de die. Cice, p̄ Lucio Murena dixit. Vigilas de nocte. Item accusatiuo tēporis addit aliqñ ad. In epi. Phalaridis. Tu yō ad mltos annos scēliciter uiuas. Itē per Virgī. At pius Aeneas p̄ noctē plurima uoluēs. In Genesi. Per uiginti annos in domo tua seruiui. Plini. Per annos decē. Idē. Per longū tēpus. Idē. Homīni nō ante diē septimum letalis inedia durasse, & ultra undecim plærosq; , hoc uix aliē dicere licet, sed per & de credimus uenustius omitti, ut in, quod Suetō. addidit dicēs. Ex eo cōtinuo nata soboles, adeo ī paucis adoleuit diebus, ut nō equipararet modo matricē, uerūtētiā obtegeret. Plautus per genitiuū dixit in Milite, qui mille annorū uiuūt ab sæculo ad sæculū, uideēt subaudiri ætate, nisi quis dicat mille debere hic capi, ut sit singulare neutrū. Abltūs tēporis elegans, q̄ nec q̄diu, nec qñ, sed intra quāntū tēpus dicit. Oui. Si quoties peccāt hoīes sua fulmina mittat Iuppiter, exiguo tēpore inermis erit, id est intra exiguū tēpus, sic ambiguitas est hic. Ioānes exiguo tēpore erit paup, significat aut nō diu aut intra paucū tēpus, ante paucos dies &c. Cice. Superioribus diebus ueni in cumanū. Idē. qui his paucis diebus pontifex factus est. & iter. Paucis diebus erā domesticos tabellarios missurus. Idē. Triduo aut ad sūmū quatrduo periturū. Salu. Legati triduo nauim cōscendere, nō est accipiēdū (inquit Valla) p̄ superiores dies, & per paucos dies, per triduū & quatrduū, sed intra superiores dies &c. paulos post ait idē Valla. Aliqñ in hmōi genere sermonis omittimus post,

fic. Intra decē dies q̄ uenit cōfeci omne negociū, in paucis diebus q̄
 rhodū appulit uxorē duxit, id est postq̄ uenit, postq̄ appulit &c. q̄
 exēpla apud historicos sunt plurima. Si quærat intra q̄ntū tēpus le-
 gisti Vi gilū, respōde per intra, ut intra horā &c. ne dicas infra pro
 intra. Si quærat quāto tēpore, respōde in ablatiuo triduo &c. Multi
 abutūtur actō & abltō tēporis dicētes. Cōmoda mihi librū tres hor-
 ras uel tribus horis, nō em̄ quis tribus diebus cōmodat, sed pauco
 tempore, ut nō dimidio hore cōmodat in tres horas uel in tres dies.
 Franci. Philel. Ab eo petas mihi ut cōmodet in mensem unū Sextū
 empyricū. Quidā nō indocti ponūt actm̄ significare tēpus cōtinuū,
 ablatiuū sēpius nō cōtinuū. Valla id deridet, q̄a indifferēter autho-
 res locuti sunt in actō & in abltō, & sēpius quidē per actm̄. probāt
 Laurētiani nō significari in actō cōtinuū, quia sic nō adiungeretur
 totū, quia esset nugatio. Nā si cōtinuū est studui annū, supuacaneū
 fuerit inculcare totū, quod tamē sepe cōtingit tam in oratoribus q̄
 poetis. Virgī. Hic iam tercentū totos regnabit annos. Terē. Ibi totū
 desedi diē. desiderare est ociose sedere. Lanci. serio argumentatur. Quū
 dixit. Cice. lib. i. offi. Annū audientē Cratippū. hic annū nō potest si-
 gnificare tēpus cōtinuū, quia fieri nō potuit, ut filius Ciceronis con-
 tinuū totū annū audiret Cratippū, siquidē esse bibere atq; dormire
 interim debuit, quiuis mediocri ingenio hoc argumentū facile enor-
 dabit, ideo supsedeo. Badius de iuuetute Gallica & Germanica bñ
 meritus, cui etiā p̄ceptores sat gratiē nūc; poterūt referre, saluat dif-
 ferentiā quā Valla reprobat, quia uix inuenire poteris ubi p̄ actm̄
 nō significet tēpus cōtinuū, p̄ abltm̄ tamen cōtinuū posset significari,
 frequentius tamē significat discōtinuū, ut crastinū diē tecū ero, id est
 cras a te nō recedā, crastino die tecū ero, id est cras quidē, sed nō toto
 diē, certe p̄ actm̄ uenustior est locutio, teste Seruio. Argumētationē
 autē de totū soluit per regulā Alexātri. Quoties dictio ēqualeat dua-
 bus dictiōibus in significādo, si ipsi altera illarū iungit iam capit fo-
 lum pro reliqua, ut declarauī in dictiōe nemo, & postea interim no-
 tauī obiter, & patet in adeo, in sum, exeo, alijsq; multis in quinta re-
 gula accusatiui declaratis. En do exemplū conspicuū, q̄cūq; signifi-
 cat omnis q̄, ut quicūq; uult saluus esse &c. & addit interdū ois etiā
 apud doctissimos, ut an̄ notauimus, & tū significat solū, qui ita etiā
 n̄. Paralipo. Omnia quęcūq; uoluit fecit rex Salomon. In Psal. Omnia
 quęcūq; faciet, p̄sperabunt. Boe. in Categorijs. Q̄n̄ alterū de altero
 p̄dicat, ut de subiecto. quęcūq; de eo quod p̄dicat dicūtur, omnia de
 subiecto dicunt. Cedo. i. do locū. cedo locū. i. do. perhibeo. i. do testi-
 moniū. perhibeo testimonium. i. do. Fœtet. i. male olet. fœtet male. i.

Ioannis Despauterij Niniuite

olet. Pneuma. i. spiritus, ideo sanctum pneuma nō est huius regulę. Sic actūs tēporis cōtinuū significat, si addideris totū, aut similē particulā significat nudū tēpus, uisu cęcus. & si quid tale est non dixero, q̄a hęc regula authoritatis testimoniū semp̄ petit, alioqui uitiōsa fuerit pleonasmī locutio. uersus Alexādrini si quis exigit sunt hi.

Æquiualens geminis harū si iungitur uni
Dicitio pro reliqua tantūmodo debet haberi.

Sic uisu cęcū, uisu dic esse carentem.

Natus sum decem annos, subaudiri uidet̄ p̄positio ante quę turpiter exprimere, in alijs uerbis nō potest intelligi ea p̄positio, ut scripsi decē annos, p̄ ante decē annos. Lanci. ait de actō & abltō tēporis Si quid differētię est, hoc est q̄ per actm̄ uehementioris significatię tēpus significat & diligētię exactissime atq̄ etiā p̄ductioris morę. Dubitant multi quū interrogant̄ quota hora uenisti domū, an respondere debeāt dimidiā, an dimidiata, ideo opinor me opepreciiū facturum, hanc rem paucis absoluero. Dimidiatū est in duas partes diuisum. dimidiū est dimidiati pars. ubi substātiuū significat totū. desbes dicere dimidiatū, nō dimidiū, ubi substātiuū significat partē. dimidius a. um. locū habet, ut iam dimidiatū librū legi, quē legere insituerā, aut dimidiā libri partē. Expectaui te dimidiatā horā, uel dimidiā horę partem, aut hore dimidiū, author est Varro, teste Gellio lib. Atti. noct. iij. ca. xiiij.

REGVLA VLTIMA.

Quantum sit spaciū quarto uel dicitō sexto.

Est ubi quid factum sexto tantūmodo prome.

Verbū significans ambulare uel spaciari, aut distare, regit actm̄ uel ablatiuū spaciij aut distatię. Cice. Abessemq̄ ab amano iter unius diei. Cęsar in Cōnen. Hercinię siluę latitudo nouē dieꝝ iter expedito patet. hic patet regit actm̄, ut in Virgi. Dic quibus in terris, & eris mihi magnus apollo. Tres pateat cęli spaciū nō amplius ulnas. In Politicis Aristotelis, distant ꝑo hęc loca iter semidiei. Martia. Te tamē ut uideā duo milia nō piget ire. Ut te non uideā quattuor ire piget. Quū dicit̄, iui duo milia, subaudit̄ gr̄is passuū, nam romani distinguunt terrā per mille passus. Passus est extēso pedū & cōtinet quinq̄ pedes (ein schritt) Thessaliē. dicit milia lę. (ein myle) sed in multorū usu est miliare aut miliariū. In Acti. apo. Et exeūtes processerunt uicū unū. Primo Machabe. Persecuti sunt eos uia unius diei, pergere est procedere in quacūq̄ re. Teren. Si pergis abiero .i. si nō cessas. Persi. Perge tacebo. Spaciū est locus. Spaciari est ire. Spaciōsus. i. am

plus. Spaciū aliq̄ndo significat tēpus .Iuue. Da spaciū uite. m̄kos da Iuppiter annos. Leuca gallicū est, latino sermoni non imiscendū sed imitare Nasonē dicentē. Sulmo mihi patria est gelidis huberrimus undis. Milia qui nouies distat ab urbe decē. Thessaliē. dicit debere scribi duplici II millia numerale, quod falsum est. Si Georgio Vallæ quicq̄ credimus. Ouidi. in Ibin. Iugeribusq̄ nouē sūmus qui distat ab imo. Virgi. Nec longis inter se passibus absunt. Cæsar in actō dixit Legiones magnū spaciū ab essent. Et pulchre sic loq̄mur, sic igit̄ dicimus. Quādo spacio absumus ab italia iter uel itinere octodeci dierū, nauigatione triū horarū &c. Interuallo octo miliū, interuallo quattuor dierū. Dicitur em̄ de loco & tēpore. Si ubi quid factū sit quærat̄, datur ablat̄, ueluti factū est sexto ab urbe lapide. Tribus hinc milibus, sed hic distat̄ nomē est quod si abfuerit sine p̄positio- ne non loquemur, ueluti ubi mortuus est Ioānes in templo, in mer- catu, in carcere &c. Gandau, domi &c, ut declaratū est in regimine genitiui.

Regiminis ablatiui. REGVLA. I.

Atura faciens regis sine p̄positura
 In sexto a uerbis exultat iubilat albet, (ret,
 Et calet, & feruet, gaudet, mœret, dolet, hor-
 Pallet, siue rubet, nigret, ardet, iūgito, friget,
 Floret, cum splendet, torpet, pollet, uiret, aret,
 Et stupet, & languet, torpet, liquet, & madet adde
 Tristor cum lētor, queror, irascor, verecundor,
 Glorior, indignor, oblector de quoq̄ lector.
 Non actiua quidem, sic multo plura dabuntur,
 Ut flagrat & morior sic dantur pallidus, albus,
 Pluraq̄ non poterit carmen, poterit dare prosa.
 Addetur multis etiam bene p̄positura.

Ablat̄ regimē pagim declaratū est, partim declarabit. Patuerit q̄
 de plenū uino. Tu cano capite amas senex neq̄lime apud Plau. &c.
 andiſta, quocirca pauxillulas regulas hic ponam, quarū hęc est pri-
 ma. Verbū uel adiectiuū regit ablat̄ significantē causam efficientē
 naturalē, & talia uerba uocant̄ effectiua, ut tacet pudore, ignoran-
 tia &c. tremit timore, trepidat pauore, eiulat pœna .i. ualde clamat,
 bacchat̄ ebrietate, exp̄giscit clamore, stupet uitio, lamētat̄ tristitia, pi-
 guet somno, egrotat labore uel ex labore, q̄ aliq̄ iungit̄ p̄positio.